

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

dokonanej w dniach 31 listopada – 1 grudnia 2012 r. na kierunku ekonomia prowadzonym w ramach obszaru nauk społecznych na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia realizowanych w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych na Wydziale Ekonomii i Informatyki Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu w Szczecinie o profilu praktycznym

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący:

prof. dr hab. Danuta Strahl – ekspert PKA, członek PKA, członkowie:

prof. dr hab. Barbara Pogonowska – ekspert PKA,

dr hab. Magdalena Osińska – ekspert PKA,

Artur Gawryszewski – ekspert PKA, ekspert formalno – prawny,

Michał Horajski – ekspert PKA, przedstawiciel PSRP.

Krótką informacją o wizytacji

Polska Komisja Akredytacyjna po raz piąty oceniała jakość kształcenia na kierunku ekonomia prowadzonym na Wydziale Ekonomii i Informatyki Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu w Szczecinie. Szczegółowe informacje dotyczące poprzednich ocen zawiera załącznik nr 3.

Wizytacja została przeprowadzona z inicjatywy PKA.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie przedłożonego przez Uczelnię raportu samooceny oraz przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, spotkań i rozmów przeprowadzonych z władzami Uczelni oraz Wydziału, pracownikami i studentami ocenianego kierunku przeglądu i oceny prac dyplomowych oraz prac egzaminacyjnych i zaliczeniowych a także infrastruktury dydaktycznej,

Władze Uczelni i Wydziału stworzyły bardzo dobre warunki do pracy Zespołu Oceniającego PKA.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji

1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku formułowana przez jednostkę

1).

Zachodniopomorska Szkoła Biznesu w Szczecinie została utworzona na mocy decyzji Nr DNS-3-TBM-79/92 Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 stycznia 1993 r. Decyzją nr DNS-3-0145-15/93 z dnia 30 marca 1993 r. Uczelnia uzyskała uprawnienia do prowadzenia kształcenia na kierunku ekonomia na poziomie studiów pierwszego stopnia, zaś uprawnienia do prowadzenia studiów drugiego stopnia, uzyskała decyzją Nr DNS-1-0145-216/98 Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 października 1998 r. Kształcenie na Wydziale Ekonomii i Informatyki na kierunku ekonomia na poziomie studiów pierwszego stopnia trwa sześć semestrów i kończy się otrzymaniem tytułu licencjata. Na poziomie studiów drugiego stopnia trwa cztery semestry, a absolwent otrzymuje tytuł zawodowy magistra. Obecnie kształcenie

na kierunku ekonomia realizowane jest w ramach dwóch specjalności: rachunkowość i finanse oraz biznes międzynarodowy.

Wydział swoją wizję rozwoju buduje na strategii Uczelni. Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku studiów wynika bezpośrednio z założeń strategicznych rozwoju Uczelni i definicji jej roli i pozycji w regionalnym rynku szkolnictwa wyższego. W ramach nowej strategii rozwoju, która zatwierdzona została Uchwałą Nr 2/2012 Senatu z dnia 30 marca 2012 r. Uczelnia poddała nowelizacji brzmienie misji i wizji rozwoju.

Główne hasło misyjne to: „Zawsze profesjonalnie służymy biznesowi”. Hasło to jest rozwinięciem akronimu nazwy Uczelni. Uczelnia wyraźnie zaakcentowała swoją misję wykorzystując nowe możliwości określone przez ustawę Prawo o szkolnictwie wyższym i deklarując kształcenie na profilu praktycznym. Założono rozwijanie, obok wiedzy formalnej, praktycznych umiejętności i kształtowanie kompetencji społecznych zorientowanych na przedsiębiorczość i funkcje menedżerskie. Praktyczny profil kształcenia ma być budowany w oparciu o zasoby kadrowe uczelni, zasoby kadrowe regionu zachodniopomorskiego reprezentującego profesjonalne środowisko biznesowe, metody kształcenia bazujące na warunkach tworzonych przez środowisko pracy lub wspomaganie symulacyjne. Fundamenty koncepcji kształcenia tworzą kierunki o profilu ekonomicznym a wiodący kierunek ekonomia stał się podstawą do budowania oferty kształcenia na Wydziałach Zamiejscowych Uczelni. Ta rozbudowana struktura organizacyjna wiąże region zachodniopomorski pewną siecią edukacyjną, która ma rozwijać praktyczne kształcenie na poziomie wyższym. Uczelnia w Szczecinie zakłada w swoich celach strategicznych umocnienie roli Uczelni jako instytucji naukowo- edukacyjnej w euroregionalnym środowisku gospodarczym. Zespół oceniający podkreśla, iż Wydział powinien opracować strategię rozwoju,

Oferta dydaktyczna Wydziału Ekonomii i Informatyki ZPSB w Szczecinie jest zróżnicowana i innowacyjna. Uczelnia proponuje studia w języku polskim oraz studia w języku angielskim. W ofercie znajdują się zarówno studia stacjonarne, niestacjonarne jak i studia niestacjonarne wspomagane e-learningiem. Na studiach I stopnia, kierunek Ekonomia, oferowane są następujące specjalności: Ekonomia i organizacja przedsiębiorstw, Rachunkowość i finanse, E-biznes, Logistyka w gospodarce, Ekonomia i organizacja turystyki oraz International business (studia w języku angielskim). W ramach naboru na rok akademicki 2010/11 uczelnia realizuje studia w ramach dwóch specjalności: Rachunkowość i finanse (studia niestacjonarne) oraz Biznes międzynarodowy (International Business; studia stacjonarne; zajęcia w języku angielskim). W przypadku II stopnia studiów oferta dotyczy następujących specjalności: Doradztwo finansowe, Ekonomia menedżerska, Rachunkowość zarządcza, Kapitał ludzki w biznesie, Informatyka w biznesie oraz International business (studia w języku angielskim). Oferta WEiI ZPSB w Szczecinie jest zorientowana na potrzeby studenta i daje szansę na elastyczne jej kształtowanie. W sylwetce absolwenta napisano, że posiada on wszechstronną i poszerzoną – w stosunku do studiów licencjackich – wiedzę z zakresu ekonomii oraz gospodarowania zasobami finansowymi, ludzkimi i materialnymi. Posiada umiejętności wykorzystywania zaawansowanych metod analitycznych do badania zjawisk i procesów gospodarczych oraz modelowania ich przebiegu w skali mikro- i makroekonomicznej w warunkach gospodarki otwartej na konkurencję międzynarodową. Absolwent jest przygotowany do opracowywania projektów, świadczenia usług doradczych oraz podejmowania racjonalnych decyzji związanych z pozyskiwaniem i wykorzystywaniem zasobów przez podmioty sektora prywatnego i publicznego – w kraju i za granicą. Studia przygotowują go do podejmowania pracy w różnych sektorach i segmentach rynku europejskiego oraz do samodzielnego prowadzenia działalności gospodarczej. Absolwent jest przygotowany do podjęcia studiów doktoranckich. Program kształcenia na kierunku ekonomia

na Wydziale Ekonomii i Informatyki umożliwia studentowi wybór modułów kształcenia, do których przypisuje się punkty ECTS w wymiarze: na studiach I stopnia: 36% ogólnej liczby punktów ECTS (przedmioty do wyboru, przedmioty specjalnościowe, praktyka zawodowa, język obcy), na studiach II stopnia: 40% ogólnej liczby punktów ECTS (przedmioty do wyboru, przedmioty specjalnościowe, język obcy). Uczelnia opracowała założenia modułowego systemu organizacji procesu dydaktycznego, który to system ma zacząć funkcjonować od roku 2013/2014. Ponadto na Wydziale Ekonomii i Informatyki prowadzone są prace nad projektem pod nazwą „Przedsiębiorstwo wiedzy” obejmującym cztery modele kształcenia praktycznego: firma symulacyjna (zajęcia w ramach tego modelu są już prowadzone), preinkubator przedsiębiorczości, inkubator przedsiębiorczości, firma studencka mentorowana.

2).

W regionie działania Wydziału Ekonomii i Informatyki szczególne miejsce w konsultacjach z interesariuszami zewnętrznymi odgrywa Północna Izba Gospodarcza, zrzeszająca ok. 1500 podmiotów gospodarczych – przedsiębiorstw o kluczowym znaczeniu dla gospodarki regionu. Zachodniopomorska Szkoła Biznesu jest aktywnym członkiem Północnej Izby Gospodarczej. Udział w pracach Izby pozwala na szerokie kontakty Uczelni ze środowiskiem praktyki, tworzy możliwość konsultacji oferty dydaktycznej i programów nauczania Wydziału Ekonomii i Informatyki w kontekście ich zgodności z oczekiwaniami lokalnych pracodawców oraz odbywania praktyk dla studentów Wydziału. Dodatkowo Wydział Ekonomii i Informatyki współpracuje z innymi organizacjami m.in. jest aktywnym partnerem dla małych, średnich i dużych firm regionu oraz działa w różnych inicjatywach podejmowanych w ramach Oddziału Regionalnego Polskiego Stowarzyszenia Zarządzania Kadrami. Wszystkie wydarzenia organizowane przez PSZK Szczecin, a także bieżące comiesięczne spotkania menedżerów personalnych, które mają najczęściej formę dyskusji nad konkretnymi rozwiązaniami zarządczymi w sferze personalnej, są otwarte dla wszystkich pracowników i studentów ZPSB. Duża liczba spotkań odbywa się w siedzibie Uczelni. Od czerwca 2012 r. ZPSB współpracuje także ze Stowarzyszeniem *Personalni* na Pomorzu Zachodnim. Wymienione wyżej formy współpracy odgrywają istotne znaczenie dla projektowania programu kształcenia na Wydziale Ekonomii i Informatyki na poziomie studiów II stopnia. W ostatnich latach obserwuje się wysokie zainteresowanie studentów specjalnością Kapitał Ludzki w Biznesie (Ekonomia, II stopień). Współpraca ze środowiskiem doradców personalnych i specjalistów/menedżerów ds. zasobów ludzkich wzbogaca program kształcenia i pozwala na jego permanentne dostosowywanie do aktualnych wymagań pracodawców.

Można zatem stwierdzić, iż proces ustalania koncepcji kształcenia dla kierunku ekonomia podlegał konsultacjom z kadrą akademicką, pracownikami administracyjnymi oraz przedstawicielami zachodniopomorskiego biznesu. Odbyły się również konsultacje z samorządem studenckim. Senat Uczelni jako formalny organ władzy zatwierdził efekty kształcenia na kierunku ekonomia po uprzednim zatwierdzeniu przez Radę Wydziału

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1.1) Kierunek ekonomia poprzez swój praktyczny profil kształcenia wpisuje się w misję i strategię Uczelni. Zauważalne jest zróżnicowanie oferty dydaktycznej w języku polskim i angielskim a także w oferowaniu specjalności kształcenia, jak również w organizacji studiów wspomaganych e-learningiem. Zróżnicowanie oferty kształcenia daje możliwość jej elastycznego kształtowania.

1.2) Uczelnia współpracuje zarówno z interesariuszami zewnętrznymi jak i wewnętrznymi, którzy mają wpływ na kształtowanie oferty dydaktycznej na kierunku ekonomia. Szczególne miejsce w konsultacjach z interesariuszami zewnętrznymi odgrywa Północna Izba Gospodarcza

2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

1)

Efekty kształcenia na Wydziale Ekonomii i Informatyki dla kierunku ekonomia zostały określone zarówno dla cyklu kształcenia realizowanego według standardów kształcenia jak i dla cyklu rozpoczętego w roku akademickim 2012/2013, a więc z uwzględnieniem Krajowych Ram Kwalifikacji.

Dokonując oceny zakładanych efektów kształcenia dla cyklu rozpoczętego w roku akademickim 2010/2011 dla I stopnia i 2011/2012 dla II stopnia studiów, można stwierdzić, że określone poprzez opis sylwetki absolwenta efekty kształcenia na kierunku ekonomia są zgodne ze standardami kształcenia zarówno w zakresie wiedzy jak i umiejętności.

Sylwetki absolwenta, przedstawione dla specjalności, na które prowadzony był nabór są na ogół spójne z sylwetką absolwenta kierunku ekonomia oraz ze standardami kształcenia. Absolwent ma możliwość uzyskania wiedzy ekonomicznej i wyspecjalizowania się w jednej z sześciu specjalności oferowanych przez Wydział Ekonomii i Informatyki w Szczecinie na I stopniu studiów i odpowiednio – jednej z sześciu specjalności na II stopniu studiów. Uczelnia od kilku lat odnotowuje spadek liczby studentów na I stopniu na kierunku ekonomia, zatem spośród sześciu oferowanych specjalności realizowane są tylko dwie tj. *Rachunkowość i finanse* na studiach niestacjonarnych oraz *International business* na III roku studiów stacjonarnych. Zespół oceniający PKA uważa, iż specjalność *Rachunkowość i finanse* mimo, iż efekty kształcenia znajdują swe podstawy w kierunku ekonomia to jednak ciąży do kierunku finanse i rachunkowość a przede wszystkim powiela jego nazwę (przestawiając tylko kolejność a więc też i akcentując raczej rachunkowość) co nie jest trafnym rozwiązaniem. Należy zauważyć, że w strukturze poziomów kształcenia dominuje II stopień na kierunku Ekonomia (390 studentów, co stanowi 90,3% ogółu studentów kierunku Ekonomia na Wydziale Ekonomii i Informatyki). Studia na II stopniu według standardów kształcenia realizowane są na następujących specjalnościach: *Ekonomia menedżerska*, *Doradztwo finansowe*, *Kapitał ludzki w biznesie* oraz *Rachunkowość zarządcza* – na studiach niestacjonarnych oraz *International business* na studiach stacjonarnych. Efekty kształcenia na poziomie specjalności rozwijają i uszczegóławiają efekty kształcenia określone dla sylwetki absolwenta na poziomie kierunku,

W opisie kierunku Wydział Ekonomii i Informatyki ZPSB w Szczecinie zadeklarował umiejscowienie kształcenia na kierunku *Ekonomia* na I i II stopniu jako studiów o profilu praktycznym w obszarze nauk społecznych. Projektując strukturę programu kształcenia, uwzględniono model kształcenia w ZPSB, wprowadzony zgodnie z Zarządzeniem Rektora ZPSB nr 2/2012 z dnia 21 lutego 2012 r. Kształcenie na kierunku ekonomia zostało opisane w dokumentach pt. PAKIET ECTS KIERUNEK: EKONOMIA STUDIA PIERWSZEGO STOPNIA, Studia stacjonarne i niestacjonarne oraz PAKIET ECTS KIERUNEK: EKONOMIA STUDIA DRUGIEGO STOPNIA, Studia stacjonarne i niestacjonarne.

Uczelnia przygotowała kierunkowe efekty kształcenia dla kierunku Ekonomia oraz matryce powiązań tych efektów z przedmiotami oraz poszczególnymi formami zajęć. W opisie efektów kształcenia studiów I stopnia kierunku ekonomia zadeklarowano, że absolwent zna elementarną terminologię używaną w ekonomii, finansach i zarządzaniu, rozumie jej źródła oraz zastosowania w obrębie nauk społecznych, ma podstawową wiedzę z zakresu innych nauk społecznych (socjologii, zarządzania, prawa) i ich relacji do ekonomii, zna najważniejsze współczesne nurty ekonomiczne, ich podstawowe twierdzenia oraz sposoby analizy rzeczywistych zjawisk ekonomicznych przez ich pryzmat, zna i rozumie podstawy funkcjonowania, rozwoju i tworzenia przedsiębiorstw oraz zarządzania procesami w nich zachodzącymi jak również zna i rozumie podstawowe mechanizmy finansowania przedsiębiorstw oraz zasady gospodarowania i obrotu aktywami finansowymi. Powinien także posiadać umiejętności dokonywania obserwacji i interpretacji zjawisk ekonomicznych, społecznych i finansowych oraz analizowania ich powiązania z różnymi obszarami działalności gospodarczej, posługiwania się podstawowymi ujęciami teoretycznymi w celu analizowania, interpretowania i prognozowania różnorodnych procesów i zjawisk gospodarczych z wykorzystaniem standardowych metod i narzędzi, posiada elementarne umiejętności badawcze i prognostyczne pozwalające na wskazanie przyczyn i skutków podejmowanych przez inwestorów i podmioty gospodarcze decyzji ekonomicznych, jak również potrafi w sposób precyzyjny i spójny wypowiadać się w mowie i piśmie na tematy dotyczące wybranych zagadnień ekonomicznych, wykorzystując różne ujęcia teoretyczne zarówno z dorobku ekonomii, jak i dyscyplin pokrewnych.

Liczba efektów kierunkowych na I stopniu studiów w obszarze wiedzy wynosi 10, w obszarze umiejętności – 10, zaś w obszarze kompetencji społecznych – 8 efektów. Efekty dla specjalności zostały przedstawione w postaci przyporządkowania efektów kierunkowych poszczególnym przedmiotom specjalnościowym. Jest to możliwe do przyjęcia, choć mało czytelne, gdyż na obydwu specjalnościach realizowane są te same efekty kierunkowe, tylko z wykorzystaniem innych przedmiotów, realizujących zupełnie inne treści. Jest to dyskusyjne, nawet dla osób dobrze zorientowanych w tematyce efektów kształcenia, stąd warto rozważyć wyodrębnienie – oprócz efektów kierunkowych – efekty specyficzne, zwłaszcza w zakresie wiedzy i umiejętności, dla poszczególnych specjalności. Efekty te pozwoliłyby na zróżnicowanie sylwetek absolwentów poszczególnych specjalności, co jest szczególnie ważne z punktu widzenia interesariuszy zewnętrznych (kandydaci, absolwenci, pracodawcy). Jest to także ważne dla studentów poszczególnych specjalności. Przygotowane zostały także nowe karty przedmiotów, w których określono szczegółowe efekty kształcenia.

W tabeli odniesień efektów kierunkowych do efektów obszarowych dla kierunku Ekonomia na Wydziale Ekonomii i Informatyki wskazano na odniesienie do poszczególnych efektów obszarowych z zakresu nauk społecznych. Wskazano także na fakt, że Wydział realizuje studia pierwszego stopnia o profilu praktycznym, stąd w każdym wypadku występuje oznaczenie S1P, a więc odniesienie do profilu praktycznego efektów obszarowych.

W ocenie Zespołu oceniającego PKA liczba i zakres merytoryczny efektów kierunkowych dla I stopnia studiów jest właściwy, choć nieco zbyt ambitny. Efekty wyraźnie odnoszą się do kanonu dyscypliny naukowej ekonomia, ale niektóre odnoszą się do dyscyplin :nauki o zarządzaniu oraz finanse . Brak oddzielnych efektów specjalnościowych nie podkreśla zróżnicowania wiedzy i umiejętności absolwentów poszczególnych specjalności. Tabela odniesień wskazuje, iż efekty kształcenia na poziomie przedmiotu uszczegóławiają i rozwijają efekty kierunkowe.

W przypadku studiów II stopnia w efektach zwrócono uwagę na poszerzenie wiedzy w stosunku do studiów pierwszego stopnia, co jest zdaniem zespołu oceniającego właściwe i wskazane. Dotyczy to między innymi stosowania i rozumienia terminologii ekonomicznej, finansowej i zarządczej, jej źródeł oraz zastosowań w obrębie nauk społecznych, zakresu

innych nauk społecznych (socjologii, zarządzania, prawa) i ich relacji do ekonomii, a także wiedzy o ideach i poglądach przedstawicieli historycznych szkół ekonomicznych, historycznej ewolucji tych poglądów oraz praktycznych zastosowań tych poglądów we współczesnej ekonomii. Ponadto podkreślono posiadanie pogłębionej wiedzy o normach prawnych, organizacyjnych, społecznych i etycznych funkcjonowania przedsiębiorstw i procesów gospodarczych, a także pogłębionej wiedzy z zakresu narzędzi ilościowych wykorzystywanych w badaniach ekonomicznych oraz do rozwiązywania problemów decyzyjnych, strategicznych i operacyjnych. Ze względu na praktyczny profil kształcenia zadeklarowany przez Uczelnię Zespół oceniający zwrócił szczególną uwagę na umiejętności, których dla studiów II stopnia sformułowano 10. Należą do nich m.in. następujące umiejętności: obserwacji i interpretacji zjawisk ekonomicznych, społecznych i finansowych, pogłębionej oceny tych zjawisk i ich powiązań z różnymi obszarami działalności gospodarczej, wykorzystania wiedzy teoretycznej z zakresu ekonomii oraz powiązanych z nią dyscyplin w celu analizowania i interpretowania różnorodnych problemów ekonomicznych, dobierając odpowiednie dane i metody tej analizy oraz na tym tle formułowania własnych opinii, umiejętność prognozowania i modelowania złożonych procesów gospodarczych oraz ich praktycznych skutków z wykorzystaniem zaawansowanych metod i narzędzi ekonomicznych, rozbudowaną umiejętność formułowania praktycznych wniosków użytecznych dla decydentów oraz prezentowania własnych pomysłów i wątpliwości w oparciu o argumentację odwołującą się do wybranych teorii oraz poglądów znanych ekonomistów polskich i zagranicznych, umiejętność sporządzania raportów, analiz i ekspertyz ułatwiających podejmowanie poprawnych decyzji ekonomicznych, w tym inwestycyjnych, oraz samodzielnego proponowania rozwiązań konkretnego problemu gospodarczego. Ponadto absolwent posiada umiejętność pracy w zespole rozwiązującym konkretne zadania z zakresu ekonomii, pełniąc różne role, w tym role kierownicze; posiada przy tym umiejętności organizacyjne pozwalające na realizację celów związanych z projektowaniem i podejmowaniem działań profesjonalnych. Ponadto posiada umiejętności językowe na poziomie B2+.

Efekty kierunkowe dla studiów II stopnia odpowiadają wymogom dyscypliny naukowej ekonomia i nawiązują do kanonu wiedzy i umiejętności absolwenta wypracowanych w standardach kształcenia – jako dobrych praktyk. Podobnie jak w przypadku studiów pierwszego stopnia, brak efektów na poziomie specjalności a więc specyficznych nie ułatwia przypisania ich do konkretnej specjalności. Przyporządkowanie poszczególnym efektom kierunkowym, efektów przedmiotowych –specjalnościowych nie rozwiązuje problemu związanego z brakiem efektów zadeklarowanych dla poszczególnych specjalności. Z punktu widzenia profilu praktycznego, szczególnie brakuje efektów kształcenia opracowanych dla praktyk, przy czym na II stopniu nie przewidziano praktyk w ogóle. Studia na kierunku ekonomia, zarówno na I jak i na II stopniu realizowane w ZPSB, pomimo zadeklarowania profilu praktycznego nie łączą się w szczególny sposób ze spełnieniem wymagań organizacji zawodowych do nabycia uprawnień zawodowych.

Zaproponowane przez Uczelnię efekty kształcenia na poziomie poszczególnych przedmiotów dla II i III roku studiów I stopnia oraz II roku studiów II stopnia nawiązują do sylwetki absolwenta kierunku i specjalności. Efekty kształcenia dla przedmiotów podstawowych i kierunkowych rozwijają i uszczegóławiają ogólne ujęcie wiedzy i umiejętności absolwenta zaś efekty dla przedmiotów specjalnościowych wyraźnie nawiązują do specyficznych umiejętności wskazanych w sylwetce absolwenta specjalności. Natomiast określone efekty na poziomie przedmiotów realizowanych w cyklu kształcenia rozpoczętego w roku akademickim 2012/2013 rozwijają efekty kierunkowe i je uszczegóławiają tworząc spójną całość.

W wygasającym programie studiów praktyka zawodowa obejmuje tylko 120 godzin na studiach I stopnia. Efekty kształcenia dla praktyk zawodowych ujęte są bardzo ogólnie jako zapoznanie się z funkcjonowaniem przedsiębiorstwa. Dla realizacji profilu praktycznego tak ogólne ujęcie nie pozwala na stwierdzenie czy i w jaki sposób efekty kształcenia osiągnęte na praktyce zawodowej będą wspomagać osiąganie efektów specyficznych i kierunkowych oraz końcowych. Uczelnia zadeklarowała, że docelowy wymiar praktyk studenckich uwzględniający praktyczny profil kształcenia wyniesie na I stopniu 480 godz. Uczelnia nie przewiduje praktyk zawodowych na II stopniu kształcenia. Zwiększenie wymiaru praktyk na I stopniu studiów zostanie zrealizowane po uwzględnieniu wniosków z oceny jakości kształcenia przeprowadzonej po roku akademickim 2012/2013, czyli po pierwszym roku kształcenia według nowego programu (profil praktyczny). Istotnym elementem nowego modelu praktyk studenckich, opracowywanego obecnie w ZPSB będzie wdrożenie efektów następujących przedsięwzięć:

- projektu innowacyjnego „PI-Model Adaptacyjnego Transferu Rozwiązań Innowacyjnych i Eksperymentalnych MATRIX” realizowanego w ramach PO KL na podstawie umowy nr UDA-POKL.08.01.02-32-001/11-00, który zakłada zwiększenie współpracy biznesu z Uczelnią. W projekcie zakłada się realizację praktyk studenckich w ścisłym powiązaniu ZPSB z przedsiębiorstwami,
- projektu Przedsiębiorstwo Wiedzy, obejmującego cztery modele kształcenia praktycznego, tj. firma symulacyjna (w Uczelni funkcjonuje pracownia do prowadzenia zajęć symulujących działalność realnych firm), preinkubator przedsiębiorczości, inkubator przedsiębiorczości oraz firma studencka mentorowana.

Wspomniane rodzaje działań funkcjonują w ZPSB w Szczecinie, gdzie realizowane są projekty. Zespół oceniający nie otrzymał jasnej odpowiedzi na pytanie czym będzie się różnić realizacja obu wymienionych projektów na studiach pierwszego i drugiego stopnia. Ponadto jak już wspomniano Uczelnia nie zdefiniowała efektów kształcenia dla praktyk (na przykład na bazie wymienionych wyżej projektów), które w profilu praktycznym powinny mieć charakter pogłębiony.

Efekty kształcenia w wersji zgodnej ze standardami, a więc w postaci sylwetki absolwenta są publikowane na stronie internetowej <http://www.zpsb.szczecin.pl/> zaś w dniu dostępu, tj. 28.12.2012 r. dostęp do informacji na temat efektów kształcenia zgodnych z KRK dla kierunku ekonomia, dla specjalności w języku angielskim International Business oraz dla studiów na kierunku ekonomia wspomaganych e-learningiem znajdował się pod adresem <http://www.zpsb.szczecin.pl/pl/dla-studentow/informacje-organizacyjne-2/programy-studiow-pakiet-ects/>. Do dyspozycji studenta są ponadto sylabusy przedmiotów z opisem efektów kształcenia. Podobnie student ma dostęp także do terminów konsultacji i innych ogłoszeń. Zespół oceniający wyraża przekonanie, że upowszechnienie efektów realizowanych na kierunku i w ramach poszczególnych przedmiotów oraz świadomość studentów w tym zakresie będzie się zwiększać z upływem czasu. Ponadto należy ocenić pozytywnie informowanie studentów przez dziekanat.

2).

Kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalający na opracowanie jasnego systemu ich weryfikacji. Brak wyróżnionych efektów specjalnościowych utrudnia zrozumienie i rozróżnienie efektów poszczególnych specjalności. Dla przykładu efekt KE2_W04 z zakresu wiedzy na II stopniu „zna najważniejsze współczesne nurty ekonomiczne, ich twierdzenia, poglądy przedstawicieli tych nurtów oraz sposoby analizy rzeczywistych zjawisk ekonomicznych przez ich pryzmat” jest realizowany

na specjalnościach doradztwo finansowe, ekonomia menadżerska, kapitał ludzki w biznesie i informatyka w biznesie na seminarium, zaś na specjalnościach rachunkowość zarządcza i biznes międzynarodowy na seminarium i na jeszcze jednym przedmiocie. Interesariusz, zarówno wewnętrzny jak i zewnętrzny może się tylko domyślać jakiego rodzaju są to nurty ekonomiczne i jacy są ich przedstawiciele. Brakuje więc wskazania *explicite* co będą znali absolwenci poszczególnych specjalności i czym będą się wyróżniać.

3).

Efekty kształcenia weryfikowane są etapowo to jest semestralnie oraz w procesie dyplomowania jako efekty końcowe. System weryfikacji efektów kształcenia jest przejrzysty i obejmuje następujące formy: egzamin pisemny, kolokwium pisemne, projekt własny indywidualny, projekt grupowy, prezentację projektu indywidualnego lub grupowego, dyskusję na zajęciach dydaktycznych, dyskusję on-line (e-learning) oraz pracę w grupach na zajęciach dydaktycznych. Odniesienia efektów kierunkowych w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych do poszczególnych form ich weryfikacji zostały opisane w załączniku 4 do raportu samooceny.

W sylabusach przedmiotów (i to zarówno dla programów wygasających jak i tworzonych z uwzględnieniem KRK) wskazane są sposoby weryfikacji efektów, takie jak egzaminy, zaliczenia, projekty itp. Są one dostosowane do charakteru przedmiotu i z punktu widzenia studenta zrozumiałe. Obejmują wszystkie efekty w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji, a także wszystkie etapy kształcenia na kierunku *ekonomia*.

Na Wydziale Ekonomii i Informatyki obowiązuje Zarządzenie Rektora ZPSB nr 12/2010 z dnia 30.06.2010 w sprawie korekty do Regulaminu procedur dyplomowych dla I i II stopnia studiów na Wydziale Ekonomii i Informatyki, Wydziale Nauk Społecznych oraz Wydziałach Zamiejscowych. W zarządzeniu szczegółowo omówiono procedurę dyplomową, w tym przebieg egzaminu końcowego oraz wymagania dotyczące Projektu Końcowego i zasady jego oceny. System sprawdzania końcowych efektów (proces dyplomowania) obowiązujący na ocenianym kierunku jest opracowany w Systemie Zapewniania Jakości ZPSB według procedury PS-07. Na studiach I stopnia student przygotowuje projekt końcowy, zaś na studiach II stopnia pracę magisterską. Stopień samodzielności projektu końcowego oraz pracy magisterskiej weryfikowany jest w trakcie procedury antyplagiatowej. Na egzaminie dyplomowym lub magisterskim student losuje 2 pytania, jedno z wiedzy uzyskanej w ramach kierunku studiów, drugie z wiedzy specjalnościowej. Trzecie pytanie dotyczy projektu końcowego lub pracy magisterskiej, które przedstawiane są za pomocą prezentacji multimedialnej. Pytania na egzamin dyplomowy zawierają 21 zagadnień ogólnoeconomicznych i po 20 zagadnień specjalnościowych. Łącznie student I stopnia studiów musi opracować 41 zagadnień, z których losuje dwa pytania. Na ogół pytanie jest sformułowane w taki sam sposób jak zagadnienie dane wcześniej studentowi. W zakresie studiów II stopnia student musi opracować 33 zagadnienia dotyczące kanonu kierunku oraz zależnie od specjalności średnio ok. 22 zagadnienia specjalnościowe.

Zespół oceniający zwrócił uwagę na fakt, iż uzyskanie stopnia licencjata na podstawie projektu końcowego było wprawdzie dozwolone według standardów, jednak zgodnie z wymogami KRK konieczny jest powrót do pełnowymiarowej pracy licencjackiej. Uczelnia dotąd nie opracowała zaleceń dotyczących pisania pracy licencjackiej na kierunku *ekonomia*. W procedurze oceny projektu końcowego występuje tylko jedna recenzja wykonana przez promotora, co może budzić wątpliwości dotyczące obiektywizmu oceny jak i pozbawia oceny zewnętrznej która, na ogół zawsze dobrze służy jakości kształcenia.

Na podstawie wylosowanych 15 prac dyplomowych trzeba zauważyć, iż poziom prac jest zróżnicowany. Można znaleźć zarówno prace na dobrym poziomie, jak i takie które są słabe

zarówno pod względem merytorycznym, jak i formalnym oraz edytorskim. W niektórych pracach brak jest właściwego postawienia problemów badawczych, prace mają na ogół charakter opisowy, odtwórczy. Bardzo często sformułowanie celu pracy ogranicza się do powtórzenia tytułu pracy. Liczba pozycji literatury w wielu pracach jest niewielka. W kilku przypadkach stwierdzono nieprawidłową strukturę pracy. W opinii Zespołu PKA nadzór promotorski powinien ulec wzmocnieniu, Tematy i zakres prac nie zawsze spełniają wymogi kanonu kierunku ekonomia, często oscylują w kierunku zarządzania bądź finansów. Większość recenzji ma charakter merytoryczny ale w przypadku niektórych prac wystawione w opiniach oceny nie są zasadne i w świetle treści recenzji są zawyżone. Ponadto należy zwrócić uwagę, iż w przypadku obron prac projektowych powinna im towarzyszyć recenzja a nie jak przyjęto – wyłącznie opinia promotora.

Ocena protokołów egzaminacyjnych z przedmiotu obowiązkowego dla całego roku studiów, jakim np. jest ekonometria i prognozowanie procesów gospodarczych wskazuje na podział grupy wykładowej na 3 o liczebności odpowiednio 64 osoby, 39 osób i 51 osób oraz 12 osób w systemie e-learningu co daje łącznie 173 osoby. Wykłady te są prowadzone przez czterech różnych wykładowców, przy czym każda z tych osób prowadzi zarówno wykłady jak i ćwiczenia. W przypadku dwóch wykładowców studenci zaliczali ten dość wymagający przedmiot w pierwszym podejściu, uzyskując oceny:

w grupie 39. osobowej (2 bdb, 3 – db plus, 26 – db, 7 dost plus, jednej oceny brak),

w grupie 64. osobowej (6 bdb, 13 db plus, 29 db, 7 dost plus, 3 dost, 5 ocen brak),

w grupie 51. osobowej struktura ocen była zróżnicowana (3 bdb, 4 db plus, 5 db, 6 dost plus, 15 dost, 12 ndst, 5 brak ocen w pierwszym podejściu i 2 db, 2 dost plus, 7 dost w drugim podejściu. W grupie elearningowej struktura ocen była bardziej zróżnicowana, obejmowała bowiem 2 bdb, 1 db plus, 1, db, 1 dost plus i 1 dost oraz 5 ndst oraz brak dwóch ocen w pierwszym podejściu i 1 dost plus i 4 ndst w drugim podejściu.

Analiza prac przejściowych z przedmiotu Ekonometria i prognozowanie procesów gospodarczych wskazuje, że materiał omawiany na tych zajęciach odpowiada podstawom ekonometrii i nie umożliwia realizacji efektu pogłębionej wiedzy z tego przedmiotu.

Przykładowe pytania: czy w modelu zmienna Y jest zmienną endo czy egzogeniczną, na podstawie danych (6 obserwacji, jedna zmienna objaśniająca), oszacować parametry strukturalne modelu liniowego opisującego zależność zmiennej Y od zmiennej X, ocenić dopasowanie modelu do danych empirycznych, obliczyć standardowe błędy szacunku parametrów strukturalnych oraz zbadać istotność parametrów strukturalnego stojącego przy zmiennej X obejmują zaledwie podstawy ekonometrii. Drugie zadanie jest podobne ale zamiast jednej zmiennej objaśniającej wyróżniono dwie. Test polegał na wyliczeniu podstawowych współczynników ręcznie na kartce papieru, bez wykorzystywania informatycznych narzędzi analitycznych, jak np. MS Excel czy też Statistica oraz SPSS, na które Uczelnia ma licencje. Test nie zawierał żadnych pytań o interpretację, co budzi poważne wątpliwości o właściwe określenie celu kształcenia w tym zakresie.

W grupie oznaczonej „teren” dostarczono prace egzaminacyjne z ekonometrii i prognozowania procesów gospodarczych, w postaci testu od dwóch wykładowców. Brak jest prac egzaminacyjnych od jednego wykładowcy, który przesłał informację, że nie posiada tych prac.

Jeden z testów zawiera pytania, które nie odpowiadają charakterowi przedmiotu, a nawet są mylące. Na przykład: pytanie „Wśród metod opartych na modelach ekonometrycznych wyróżniamy

- a. jednorównaniowe modele ekonometryczne
- b. dwurównaniowe modele
- c. pięciorównaniowe modele ekonometryczne”

Odpowiedź prawidłowa „a” jest niewłaściwa, ponieważ wszystkie odpowiedzi są prawdziwe, gdyż wyróżniamy modele jedno i wielorównaniowe. Poza tym pytanie nie powinno dotyczyć metod a jedynie rodzajów modeli. Poziom pytań nie odpowiada poziomowi kształcenia na drugim stopniu. Pytania są łatwe, oceny zbyt wysokie w stosunku do wiedzy. Brak wykorzystania zaawansowanych narzędzi do modelowania i prognozowania. Studenci robili także projekty dotyczące samodzielnego opracowania jednorównaniowego modelu ekonometrycznego – poziom dość podstawowy, ponieważ był to model trendu z prognozą.

Senat Uchwałą Nr 15/2012 z dnia 22 czerwca 2012 r. na podstawie § 16 ust. 4 pkt. 2 i 3 Statutu Uczelni, zatwierdził programy kształcenia dla kierunku „ekonomia” realizowanym na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia. Ponadto Uchwałą nr 3/2012 z dnia 30 marca 2012 r. Senat określił efekty kształcenia dla kierunków prowadzonych w ZPSB w Szczecinie oraz wytyczne dotyczące opracowywania programów kształcenia dla studiów wyższych pierwszego i drugiego stopnia, studiów podyplomowych i kursów doszkalających prowadzonych w Uczelni.

Podczas programowej oceny jakości kształcenia na kierunku ekonomia poddano oglądowi dokumentację dotyczącą weryfikacji oceny/efektów kształcenia (protokoły egzaminacyjne, karty okresowych osiągnięć studenta, dyplomy wraz z suplementami) która jest przechowywana w teczkach studentów (absolwentów), i jest sporządzana zgodnie z obowiązującymi przepisami rozporządzenia Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie dokumentacji przebiegu studiów z dnia 14 września 2011 r. (Dz. U. Nr 201, poz. 1188) oraz rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 grudnia 2008 r. w sprawie rodzajów tytułów zawodowych nadawanych absolwentom studiów i wzorów dyplomów oraz świadectw wydawanych przez uczelnie (Dz. U. Nr 11 z 2009 r., poz. 61). Ponadto Władze przedstawiły także Uchwałę Senatu nr 11/2012 z dnia 22 czerwca 2012 r. dotyczącą przyjęcia wzorów dyplomów ukończenia studiów.

Ponadto przedstawiono również Zespołowi Oceniającemu Zarządzenie nr 12/2012 Rektora z dnia 30 czerwca 2010 r. w sprawie korekty do Regulaminu procedur dyplomowych dla I i II stopnia studiów na Wydziale Ekonomii i Informatyki, Wydziale Nauk Społecznych oraz dla Wydziałów Zamiejscowych (Świnoujście, Gryfice, Kołobrzeg i Stargard Szczeciński).

Zarządzeniem nr 8/2009 Rektora ZPSB z dnia 1 listopada 2009 r. wprowadzono procedury antyplagiatowe oraz System Plagiat.pl. Procedury te zaktualizowane zostały Zarządzeniem nr 9/2010 Rektora ZPSB w Szczecinie z dnia 30 czerwca 2010 r.

Przedstawiono również Zarządzenie nr 5/2004 Kanclerza z dnia 1 października 2004 r. w sprawie instrukcji organizacji i zakresu działania Archiwum Uczelni. Stwierdzono, iż akta osobowe przechowywane są w archiwum Uczelni przez okres 50 lat, co jest zgodne z przepisami określonymi w § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów.

W kartach przedmiotów istnieją informacje na temat form i sposobów zaliczenia przedmiotu, wkładu pracy studenta w przygotowanie się do zajęć oraz do zaliczenia. Na podstawie analizy prac przejściowych można stwierdzić, że niektóre są sprawdzane rzetelnie a oceny formułowane obiektywnie. Niektóre przedmioty realizowane według standardów kształcenia oceniane są na podstawie testów, w których nie wystandaryzowano wymagań w sposób wystarczający. W niektórych opisach przedmiotów brakuje jeszcze informacji o tym jaką porcję wiedzy/umiejętności/kompetencji student powinien przyswoić sobie, aby zaliczyć

przedmiot na ocenę dostateczną, dobrą czy też bardzo dobrą. W przypadku prac dyplomowych, zaobserwowano tendencję do zawyżania ocen za te prace.

Na Wydziale Ekonomii i Informatyki ZPSB w Szczecinie prowadzone są studia niestacjonarne wspomagane e-learningiem. Organizacja zajęć dydaktycznych na studiach niestacjonarnych wspomaganych e-learningiem została przygotowana wg obowiązujących przepisów dotyczących zasad kształcenia na odległość. Rok akademicki podzielony jest na 4 półsemestry trwające ok. 2,5 miesiąca. Każdy półsemestr rozpoczyna się zjazdem w siedzibie Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu w Szczecinie. Po każdym półsemestrze następuje sesja egzaminacyjna również w siedzibie Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu w Szczecinie. Rozłożenie egzaminów na 4 sesje sprzyja podzieleniu materiału, który należy przyswoić. W ciągu każdego roku akademickiego odbywa się 8 zjazdów.

Zjazdy odbywają się w następującym schemacie:

- piątek: blok języka obcego, zajęcia dydaktyczne, szkolenia w godz. 16:00 - 21:00
- sobota: zajęcia dydaktyczne w godz. 8:00 - 20:45
- niedziela: zajęcia dydaktyczne w godz. 8:00 – 19:00

Nauka w tym trybie polega na realizacji 40% zajęć w formie tradycyjnej w siedzibie Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu w Szczecinie oraz 60% zajęć za pośrednictwem platformy e-learningowej. Przed rozpoczęciem nauki każdy student przechodzi szkolenie z obsługi platformy e-learningowej.

Ogólny schemat organizacji zajęć dydaktycznych wspomaganych e-learningiem

Liczba godzin w programie studiów	Liczba godzin realizowanych w formie tradycyjnej			Liczba godzin realizowanych w formie e-learningowej	
	Ogółem	w tym zjazd wprowadzający	w tym zjazd podsumowujący	Ogółem	Czas trwania czatu
30	12	6	6	18	70 min. / tydzień
28	12	6	6	16	60 min. / tydzień
24	10	5	5	14	60 min. / tydzień
18	7	4	3	11	45 min. / tydzień
15	6	4	2	9	40 min. / tydzień
14	6	4	2	8	40 min. / tydzień
12	5	3	2	7	30 min. / tydzień
9	4	2	2	5	30 min. / tydzień

W przypadku niektórych przedmiotów, zgodnie ze wskazówkami prowadzącego, dany przedmiot może mieć nieco zmienione proporcje godzin odbywających się na zjeździe wprowadzającym do tych odbywających się na zjeździe podsumowującym, pod warunkiem, że ogólna liczba zajęć nie ulega zmianie. W rozmowie z Zespołem Oceniającym studenci wysoko ocenili zastosowanie technik e-learningowych, np. egzaminu w na platformie e-learningowej (rozwiązanie testu w ciągu 30 minut). Studenci pozytywnie wypowiadali się także na temat dużej liczby prac cząstkowych w trakcie zaliczenia przedmiotów.

- analiza skali i przyczyn odsiewu.

Ekspert 1 – dydaktyka

I stopień		II stopień	
Rok studiów	Liczba skreśleń	Rok studiów	Liczba skreśleń
I	BRAK	I	38
II	5	II	39
III	BRAK		

Uczelnia prowadzi analizę przyczyn skreśleń studentów. Wśród głównych przyczyn wyróżnia się: brak zaliczenia semestru (dotyczy 62 osób), brak płatności czesnego (dotyczy 18 osób) i rezygnacji ze studiów (dotyczy 3 osób).

Informacje na temat stosowanego systemu oceny efektów kształcenia są dostępne w kartach przedmiotów, publikowanych na stronie www ZPSB w Szczecinie, ponadto wykładowcy podają te informacje na zajęciach, a dodatkowo studenci otrzymują informacje drogą mailową oraz bezpośrednio w dziekanacie.

4).

Podejmując działania mające na celu doskonalenia programu kształcenia, Wydział Ekonomii i Informatyki uwzględnia:

- wyniki analizy zgodności efektów kierunkowych z potrzebami rynku pracy,
- okresową ocenę efektów kształcenia przedstawianą przez Dziekana Wydziału Ekonomii i Informatyki,
- dodatkowo w przyszłości będą uwzględniane wyniki monitorowania kariery zawodowej absolwentów.

Uczelnia stara się uwzględniać potrzeby rynku pracy poprzez budowanie relacji z pracodawcami co jest zamierzeniem projektu pn. projektu innowacyjnego „PI-Model Adaptacyjnego Transferu Rozwiązań Innowacyjnych i Eksperymentalnych MATRIX”, przy czym współpraca ta jest obecnie w fazie nawiązywania kontaktów i tworzenia podstaw współpracy. Brak jest jeszcze formalnych umów z pracodawcami, choć zakłada się zawarcie ok 60 umów.

Uczelnia jest na etapie wdrażania systemu badania losów zawodowych absolwentów na ocenianym kierunku. Dotychczasowe działania podejmowane przez Uczelnię w tym zakresie miały charakter jednostkowych przedsięwzięć. Władze Uczelni obecnie testują platformę mającą służyć monitorowaniu losów zawodowych absolwentów, która będzie wykorzystywała funkcjonujący w Uczelni system e-dziekanat. Zakupiony przez Uczelnię moduł ma na celu badanie oczekiwań wobec rynku pracy absolwentów i ich realizację, na chwilę obecną Uczelnia systemowo nie korzystała z wiedzy uzyskanej od absolwentów w celu zmian w programie studiów. Władze Uczelni podczas wizytacji wykazały natomiast przykład oddziaływania interesariuszy zewnętrznych związanych ze środowiskiem gospodarczym, włączenia specjalności e-biznes do oferty Wydziału, jednak specjalność ta nie zyskała zainteresowania wśród kandydatów i nie została uruchomiona.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

5).

Zespół oceniający PKA, w poprzedniej wizytacji, zwrócił uwagę na konieczność zadbania o poziom prac dyplomowych. Na podstawie przeglądu prac można stwierdzić, iż proces dyplomowania wymaga w dalszym ciągu wzmocnienia nadzoru promotorów i władz wydziału nad prowadzeniem prac dyplomowych. Ponadto ostatnia wizytacja zwróciła uwagę na brak sylwetek absolwenta prowadzonych specjalności co zostało przez uczelnię uzupełnione.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

2.1) Efekty kształcenia ujęte w sylwetce absolwenta kierunku ekonomia i prowadzonych specjalności dla cyklu rozpoczynającego kształcenie w roku akademickim 2010/2011 dla

studiów I stopnia i 2011/2012 dla studiów II stopnia są zgodne ze standardami kształcenia określonymi w Załączniku nr 39 do rozporządzenia MNiSW z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki. Specjalność rachunkowość i finanse ciąży bardziej z uwagi na efekty kształcenia do kierunku finanse i rachunkowość i powiela jego nazwę co nie tworzy spójnego i przejrzystego komunikatu dla studentów i kandydatów.

Efekty kształcenia określone dla cyklu kształcenia, dla którego nabór odbył się w roku akademickim 2012/2013 są zgodne z Krajowymi Ramami Kwalifikacji. Określono efekty kierunkowe oraz efekty na poziomie przedmiotów. Dokonano przyporządkowania efektów kierunkowych do obszarowych dla obszaru nauk społecznych profilu praktycznego, a także efektów szczegółowych na poziomie przedmiotów do efektów kierunkowych,

W ocenie Zespołu oceniającego PKA liczba efektów kierunkowych dla I stopnia studiów jest właściwa, aczkolwiek zakres merytoryczny tych efektów jest bardzo ambitny. Efekty kształcenia odnoszą się do dyscypliny naukowej Ekonomia. Brak jest określenia efektów kształcenia dla praktyki zawodowej. W przypadku studiów II stopnia (realizowanych od roku akademickiego 2012/2013) w opisie efektów zwrócono uwagę na poszerzenie wiedzy w stosunku do studiów pierwszego stopnia. Efekty kierunkowe są zgodne z wymogami dyscypliny naukowej ekonomia.

Należy rozważyć określenie specyficznych efektów na poziomie oferowanych specjalności,

2.2) Kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalający na opracowanie jasnego systemu ich weryfikacji. Efekty kształcenia w opinii studentów są zrozumiałe i sprawdzalne.

2.3) System weryfikacji efektów kształcenia jest przejrzysty i obejmuje następujące formy: egzamin pisemny, kolokwium pisemne, projekt własny indywidualny, projekt grupowy, prezentację projektu indywidualnego lub grupowego, dyskusję na zajęciach dydaktycznych, dyskusję on-line (e-learning) oraz pracę w grupach na zajęciach dydaktycznych. Prace dyplomowe (projekty na poziomie licencjackim i prace magisterskie na II stopniu) reprezentują zróżnicowany poziom i nie zawsze realizują kanony kierunku ekonomia. Przegląd prac egzaminacyjnych pozwala zauważyć, iż poziom wymagań na studiach II stopnia z niektórych przedmiotów nie jest wystarczający. Kształcenie w formie e-learningu zostało zaprojektowane właściwie. Formy sprawdzania wiedzy w ocenie studentów, są sprawiedliwe, choć brakuje standaryzacji wymagań.

2.4) Uczelnia stara się uwzględniać potrzeby rynku pracy poprzez budowanie relacji z pracodawcami co jest zamierzeniem projektu innowacyjnego pn „PI-Model Adaptacyjnego Transferu Rozwiązań Innowacyjnych i Eksperymentalnych MATRIX”, przy czym projekt znajduje się w fazie tworzenia. Uczelnia planuje badanie losów absolwentów zgodnie z obowiązującymi przepisami.

3. Program studiów a możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

1).

Programy kształcenia dla studentów z naboru w roku akademickim 2010/2011 i 2011/2012 realizowane są w oparciu o rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia (Dz. U. Nr 164 poz.1166 z późn. zm.).

Studia pierwszego stopnia na kierunku ekonomia trwają sześć semestrów. Realizowane są one na dwóch specjalnościach, tj. International Business Studies (studia w j.

angielskim) oraz Rachunkowość i Finanse wyłącznie na III roku studiów niestacjonarnych, Programowa struktura kształcenia na wyżej wymienionych specjalnościach przedstawia się następująco: przedmioty ogólne 270 godzin, przedmioty podstawowe 360 godzin, przedmioty kierunkowe 180 godzin, przedmioty uzupełniające 126 godzin, przedmioty specjalnościowe 198 godzin i praktyki zawodowe 120 godzin. Łącznie jest to 1134 godzin zajęć dydaktycznych (razem z praktyką 1254 godziny) realizowanych w formie wykładów, ćwiczeń, konwersatoriów, konwersacji oraz seminariów. Dla studentów z naboru 2012/2013 program kształcenia dla studiów pierwszego stopnia na kierunku Ekonomia został opracowany i uchwalony na podstawie przepisów art.11 ust.2 pkt.2 oraz art. 68 ust.1 pkt.2 i 4 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz.1365 z późn. zm.), rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz. U. Nr 253, poz.1520), rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz.1445) i Statutu Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu w Szczecinie. Studia na kierunku Ekonomia z naboru 2012/2013, realizowane są jako studia o profilu praktycznym. W roku akademickim 2012/2013 Wydział uruchomił na I stopniu tylko studia niestacjonarne wspomagane e-learningiem w grupie 7. osobowej. Studia prowadzone są w postaci czterech modułów przedmiotów: ogólnouczelnianych, podstawowych, specjalnościowych i do wyboru. Łączna liczba godzin kontaktowych tych przedmiotów wynosi 816, zaś liczba godzin przeznaczonych na pracę własną studenta określona została na poziomie 3684. Łącznie daje to 4500 godzin, które zostały wycenione na 180 pkt. ECTS. Zastrzeżenie budzi fakt, że do godzin tych nie została wliczona praktyka, której przydzielono 4 pkt ECTS i wymiar 480 godzin, Pula 4500 godzin pozwala na realizację zakładanych efektów kształcenia i właściwe wyprofilowanie absolwenta, nie wiadomo natomiast jaka jest rola praktyki i jej miejsce w systemie kształcenia na kierunku ekonomia o profilu praktycznym.

Studia drugiego stopnia na kierunku ekonomia trwają cztery semestry. W naborze 2011/12 poszczególne grupy przedmiotów realizowane są w następujących blokach: przedmioty podstawowe 180 godzin, przedmioty kierunkowe 120 godzin, przedmioty uzupełniające 72 godziny i przedmioty specjalnościowe 162 godziny, co daje łączny wymiar 534 godzin i jest zgodne z wymogami określonymi w standardach.

Studia II stopnia realizowane według KRK (nabór 2012/13) prowadzone są w postaci czterech modułów przedmiotów: ogólnouczelnianych, podstawowych, specjalnościowych i do wyboru. Łączna liczba godzin kontaktowych tych przedmiotów wynosi 518, zaś liczba godzin przeznaczonych na pracę własną studenta określona została na poziomie 2554. Łącznie daje to 3072 godzin, które zostały wycenione na 120 pkt. ECTS, co średnio daje 25,6 godzin na 1 punkt ECTS. Na studiach II stopnia, mimo profilu praktycznego nie przewidziano praktyki zawodowej ani stażu zawodowego. Ma to o tyle istotne znaczenie, że rekrutacja na studia II stopnia nie ogranicza się do kandydatów z dyplomem ukończenia studiów o profilu praktycznym a więc uzyskanie zakładanych efektów kształcenia na studiach II stopnia powinno znaleźć odzwierciedlenie w treściach kształcenia i formach zajęć właściwych dla profilu praktycznego. Studenci zarówno na studiach I jak i II stopnia mają ofertę zajęć do wyboru zawierająca 36 % ogółu punktów ECTS na studiach I stopnia i 40 % ogółu punktów ECTS na studiach II stopnia. Zajęcia do wyboru obejmują przedmioty specjalnościowe, seminarium dyplomowe, języki obce oraz przedmioty fakultatywne.,

Formy kształcenia realizowane w ZPSB obejmują wykłady, ćwiczenia, seminaria oraz e-learning. Z punktu widzenia realizacji profilu praktycznego, a więc nabycia przez studenta umiejętności praktycznych są to mało upracticznione formy zajęć, aspekt praktyczny może być zasadniczo realizowany tylko na ćwiczeniach. Zespół oceniający dostrzega działania

Uczelni w kierunku upracticznienia studiów na kierunku ekonomia ale są one niewystarczające. Działania Uczelni w kierunku upracticznienia studiów skoncentrowane są na dużej liczbie zajęć o charakterze symulacyjnym. Poza wymienionym projektem pt. Przedsiębiorstwo wiedzy, do którego został zaprojektowany specjalny program pt. Firma symulacyjna, z którego zajęcia prowadzone są przez osobę posiadającą uprawnienia zawodowe doradcy, w ramach upracticznienia studiów, przygotowana została gra symulacyjna pt. Zarządzanie projektem D&J Resorts. Przewidziana jest ona dla 5 zespołów do 3 do 6 osób. Jest to planszowa gra, symulująca zarządzanie projektem inwestycyjnym polegającym na budowie ośrodka wypoczynkowego z całą infrastrukturą. Jest to projekt autorski pracowników ZPSB.

Na podstawie analizy sylabusów, można uznać iż treści kształcenia zarówno w cyklu kształcenia „standardowego” jak i w ramach KRK na ogół są zgodne ze standardami kształcenia dla kierunku ekonomia a także z wymogami dyscyplin naukowych z których przedmioty się wywodzą. Napotkano jednak na pewne uchybienia. I tak np. sylabus dotyczący przedmiotu Ekonometria i prognozowanie procesów gospodarczych prowadzonego wg standardów obejmował raczej poziom studiów I stopnia z elementami wymaganymi na studiach II stopnia Zakres literatury obowiązkowej dotyczył wyłącznie podręczników wydanych zagranicą w j. angielskim, np. James H. Stock (Harvard University) and Mark W. Watson (Princeton University), Introduction to econometrics, Second edition, PEARSON INTERNATIONAL EDITION, 2007 czy Christiaan Heij, Paul de Boer, Philip Hans Franses, Teun Kloek, and Herman K. van Dijk, Econometric methods with applications in business and economics, OXFORD UNIVERSITY PRESS, 2004, z pominięciem, dostępnych dobrych podręczników z tego zakresu w języku polskim.

Zespół oceniający zwrócił uwagę na zakres literatury zalecanej w kartach przedmiotów. W większości przypadków literatura obowiązkowa i uzupełniająca są właściwie dobrane, jednak w opisach niektórych przedmiotów w literaturze obowiązkowej zalecane są tylko materiały edukacyjne dostępne na platformie wiedzy. Jest to niewłaściwe, ponieważ zwalnia studentów od samodzielnej pracy i poszukiwań badawczych, czego szczególnie na II stopniu studiów należy wymagać. Podana jest do tego literatura uzupełniająca, która jednak nie jest obowiązkowa i „nie jest przedmiotem oceniania przez wykładowcę”. Dotyczy to na przykład takich przedmiotów jak: efektywność gospodarowania, ekonometria i prognozowania procesów gospodarczych oraz ekonomia matematyczna. Z kolei wymagania w poszczególnych kartach przedmiotów nie zawsze są wystandaryzowane, ale z wymienionych przedmiotów podana jest punktacja, jaką trzeba uzyskać na poszczególne oceny

Czas trwania kształcenia zarówno w sensie liczby semestrów jak i liczby godzin kontaktowych i godzin pracy własnej można by uznać za właściwy ale zasadnicze wątpliwości budzi brak informacji o umiejscowieniu w procesie kształcenia praktyk zawodowych, Uczelnia zadeklarowała zwiększenie (w stosunku do kształcenia dotychczasowego) liczby godzin praktyki na I stopniu studiów do 460 godzin (około 12 tygodni), ale jeszcze nie określiła w jaki sposób praktyki będą się komponować z programem kształcenia. Na drugim stopniu studiów nie przewidziano ani stażu zawodowego ani praktyki zawodowej. Również formy zajęć dydaktycznych są mało zróżnicowane jeśli chodzi o kształcenia na profilu praktycznym, dominują wykłady, ćwiczenia i seminaria, brak jest natomiast wyodrębnionych zajęć warsztatowych, laboratoryjnych czy wreszcie zajęć prowadzonych w środowisku pracy. Dotyczy to wszelkich form kształcenia na kierunku ekonomia realizowanych na WEiI w ZPSB w Szczecinie, tj. studiów stacjonarnych, niestacjonarnych oraz niestacjonarnych wspomaganych e-learningiem.

Na studiach I stopnia łączna liczba godzin równa 4500 została wyceniona na 180 punktów ECTS, co daje 25 godzin na 1 punkt ECTS. Na studiach II stopnia liczba godzin wynosi 3072, którym przydzielono 120 pkt. ECTS, co średnio daje 25,6 godzin na 1 punkt ECTS. Jest to zgodne z obowiązującymi przepisami.

Wątpliwości budzą:

- przydzielenie praktyce zawodowej na I stopniu studiów o profilu praktycznym tylko 4 punktów ECTS, W kształceniu opartym na standardach praktyka nie była punktowana.

Brak umiejscowienia praktyk zawodowych w procesie kształcenia

- brak zajęć prowadzonych w środowisku pracy

Co może zasadniczo ograniczać realizację efektów kształcenia określonych dla umiejętności

-

Wygasający program kształcenia zarówno na studiach I jak i II stopnia wykazuje zgodność przyjętej punktacji ECTS ze standardami kształcenia dla kierunku ekonomia. Na rozpoczynający cykl kształcenia w roku akademickim 2012/2013 przygotowano programy kształcenia zgodnie z wytycznymi zawartymi w Krajowych Ramach Kwalifikacji. Punkty ECTS w Zachodniopomorskiej Szkole Biznesu odpowiadają średniemu nakładowi pracy studenta potrzebnemu do osiągnięcia wymaganych efektów kształcenia. Plan nauczania na studiach niestacjonarnych I stopnia na kierunku Ekonomia obejmuje łącznie 184 ECTS, a na studiach stacjonarnych – 186 ECTS. Co najmniej 60 punktów ECTS odpowiada nakładowi pracy studenta podczas trwania jednego roku akademickiego. Dla każdego semestru przyporządkowano co najmniej 30 punktów ECTS. Dodatkowe punkty ECTS na studiach I stopnia zostały przyporządkowane obowiązkowej praktyce studenckiej (dodatkowo 4 pkt.) oraz zajęciom z wychowania fizycznego (2 pkt.), przy czym te realizowane są wyłącznie na studiach stacjonarnych. Poza tymi dwoma modułami, łącznie 180 punktów ECTS przyporządkowano dla kwalifikacji nadawanych na studiach I stopnia. W przypadku studiów II stopnia na kierunku Ekonomia – studia obejmują łącznie 120 ECTS, z czego 60 punktów ECTS odpowiada nakładowi pracy studenta podczas trwania jednego roku akademickiego. Dla każdego semestru przyporządkowano 30 punktów ECTS. Nakład pracy studenta oraz liczba punktów ECTS dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych jest taka sama. Powyższe założenia są zgodne z obowiązującymi regulacjami prawnymi.

W związku z przyjęciem profilu praktycznego liczba punktów ECTS, którą student studiów I stopnia na kierunku *ekonomia* musi uzyskać w ramach zajęć z zakresu nauk podstawowych, do których odnoszą się efekty kształcenia dla kierunku, poziomu i profilu kształcenia wynosi 122 ECTS co obejmuje przedmioty podstawowe i przedmioty ogólnouczelniane, zaś łączna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć o charakterze praktycznym, w tym zajęć laboratoryjnych i projektowych wynosi 89 ECTS, co stanowi 48% (w tym przedmioty do wyboru, przedmioty specjalnościowe, praktyka studencka, wybrane przedmioty z grupy przedmiotów podstawowych o profilu praktycznym). W przypadku studiów II stopnia łączna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z zakresu nauk podstawowych, do których odnoszą się efekty kształcenia dla kierunku, poziomu i profilu kształcenia wynosi 72 ECTS (przedmioty podstawowe i przedmioty ogólnouczelniane), zaś łączna liczba punktów ECTS uzyskiwanych w ramach zajęć o charakterze praktycznym, w tym zajęć laboratoryjnych i projektowych wynosi 58 ECTS, co stanowi 48,3% (w tym przedmioty do wyboru, przedmioty specjalnościowe, wybrane przedmioty z grupy przedmiotów podstawowych o profilu praktycznym).

Wątpliwości Zespołu oceniającego budzi zakwalifikowanie przedmiotów do wyboru, przedmiotów specjalnościowych, wybranych przedmiotów z grupy przedmiotów podstawowych do zajęć praktycznych, Dla przykładu przedmiot specjalnościowy Kapitał ludzki na rynku pracy,

realizowany na specjalności Kapitał ludzki w biznesie na studiach niestacjonarnych w formie 7 godzin wykładu i 7 godzin ćwiczeń, zakłada następujące efekty:

Wiedza: posiada rozbudowaną wiedzę w zakresie teorii kapitału ludzkiego na rynku pracy, student zna i rozumie istotę oraz źródła teorii kapitału ludzkiego na rynku pracy i terminy pokrewne, student posiada rozbudowaną wiedzę pozwalającą na świadome ocenianie zjawisk związanych z kapitałem ludzkim na rynku pracy. Umiejętności: student potrafi dokonać obserwacji zjawisk i na podstawie zdobytej wiedzy zinterpretować zjawiska związane z tematem teorii kapitału ludzkiego na rynku pracy, student potrafi wykorzystać wiedzę teoretyczną z zakresu teorii kapitału ludzkiego na rynku pracy i powiązać ją z innymi dyscyplinami naukowymi i na tym tle formułować własne opinie. Kompetencje społeczne: student ma świadomość poziomu swojej wiedzy, dokonuje samooceny własnych kompetencji, nabytą wiedzę i umiejętności potrafi samodzielnie uzupełniać i doskonalić, rozumie potrzebę ciągłego doskonalenia się zawodowego i rozwoju osobistego, student potrafi pracować i współdziałać w grupie, jest otwarty na współpracę i budowę relacji, potrafi przyjmować w grupie różne role. Efekty powyższe, ani też założone treści programowe nie są właściwe dla zajęć praktycznych, nie występuje tu bowiem przewaga nabywanych umiejętności nad wiedzą i kompetencjami, a formy kształcenia takie jak wykład i ćwiczenia nie są charakterystyczne dla profilu praktycznego. Podobne uwagi można sformułować do wielu innych przedmiotów specjalnościowych, zatem podane wartości procentowe dla przedmiotów realizowanych w formie praktycznej nie znajdują uzasadnienia w formach zajęć i efektach kształcenia

Studenci w niewielkim stopniu są zainteresowani wymiana międzynarodową, co wynika z faktu, że kształcenie niemal wyłącznie odbywa się na studiach niestacjonarnych oraz w zakresie wspomagania e-learningiem. Na podstawie funkcjonującego w Zachodniopomorskiej Szkole Biznesu systemu ECTS każdy student otrzymuje szczegółowe informacje odnoszące się do każdego planu studiów i ma możliwość dokonania wyboru odpowiedniego dla swoich możliwości planu kształcenia. System ECTS oraz przyjęte plany nauczania na kierunku studiów Ekonomia na poziomie I i II stopnia zakładają znaczący udział przedmiotów oraz godzin pracy studenta realizowanych w trybie obieralnym co tworzy pewne warunki do indywidualizacji kształcenia i rozwijania zainteresowań studentów.

Sekwencja przedmiotów realizowanych na I stopniu kierunku ekonomia na ogół jest właściwa. Na pierwszym roku studenci są zapoznawani z przedmiotami kształcenia ogólnego i podstawowego, w skład których wchodzi zagadnienia socjologiczne, jak również z zakresu matematyki i języków obcych. W planie studiów wskazano, że podstawy makroekonomii (sem. I i II) znajdują się przed mikroekonomią (sem. III i IV). Przed mikroekonomią (a dokładnie w semestrze II) prowadzone są zajęcia z rachunkowości. Zespół PKA uważa, iż mikroekonomia wprowadzona jest nieco zbyt późno. Na specjalności rachunkowość i finanse przedmiot rachunkowość zarządcza wyprzedza przedmiot rachunkowość finansowa, który jest realizowany równolegle z przedmiotem sprawozdawczość finansowa i auditing. Kolejność ta budzi wątpliwości. Sekwencja przedmiotów realizowanych na II stopniu nie budzi większych zastrzeżeń.

Wymiar praktyk studenckich na I stopniu studiów realizowanych w ramach standardów wynosi 120 godzin i nie zostały im przypisane żadne punkty ECTS. Według KRK docelowy wymiar praktyk ma wynosić 480 godzin i przypisano im 4 pkt. ECTS, co wydaje się liczbą zbyt małą. Nie wiadomo jednak w jaki sposób praktyki w nowym wymiarze będą realizowane. Nie ma też informacji na temat roli praktyk w procesie dyplomowania. Praktykom nie zostały przypisane żadne efekty kształcenia. Na drugim stopniu studiów nie przewidziano praktyk ani też nie wyeksponowano zajęć właściwych dla profilu praktycznego.

W wygasającym programie kształcenia studenci pracujący są zwalniani z odbywania praktyk w całości na podstawie zaświadczenia z zakładu pracy. Dotychczas studenci Wydziału Ekonomii i Informatyki w Szczecinie odbywali praktyki w następujących przedsiębiorstwach: Wojewódzki i Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinie, Bank Pekao SA centrum regionu w Szczecinie, Bank Gospodarki Żywnościowej Centrum Regionu w Szczecinie, Gazeta Wyborcza Oddział w Szczecinie, Makro Cash and Carry, Castorama Szczecin, Randstad sp. z o.o. i wielu innych. Studenci pracujący dokumentowali zwolnienie z odbywania praktyk pracą zawodową.

Brak jest informacji jaka będzie zasada zaliczania praktyk zawodowych, które na praktycznym profilu kształcenia są niezbędne (np. zwolnienie z praktyki studentki kierunku ekonomia zatrudnionej jako recepcjonistka w hotelu powinno dotyczyć zaledwie części jej wymiaru). Zespół oceniający PKA uważa, iż powinna być wzmocniona ocena realizacji praktyk oraz programu tych praktyk w profilu praktycznym. Szczególnej staranności należy dochować w zaliczaniu studentom niestacjonarnym praktyk wyłącznie na podstawie zaświadczenia pracy. Studenci studiów niestacjonarnych powinni mieć zaliczaną praktykę na przykład na podstawie raportów wykazujących że zrealizowali zakładane efekty kształcenia przypisane praktykom zawodowym,

W dniu 01.12.2012 r. Rektor ZPSB w Szczecinie skierował na ręce Przewodniczącej Zespołu Oceniającego pismo wyjaśniające, dotyczące przyjętego profilu kształcenia i wymiaru praktyk studenckich na kierunku ekonomia. W piśmie tym podkreślono, że ok 65% czasu nauki w ZPSB przeznacza się na kształtowanie umiejętności menedżerskich i zawodowych. Wskazano także że „nierealnym wydaje się wdrażanie w programach kształcenia obligatoryjnych zapisów o dłuższej niż 3 tygodnie praktyce studenckiej, jeśli uczelnia nie posiada odpowiedniego systemu ich odbywania, uwzględniającego rzeczywiste możliwości tak w odniesieniu do rynku pracy (...) jak i profilu studentów (...)”. Podkreślono także działania Uczelni zmierzające do uprzątnienia studiów, o których mowa była w punkcie drugim niniejszego raportu. Zespół oceniający PKA uważa, iż Uczelnia deklarująca praktyczny profil kształcenia powinna dążyć do jego wdrażania poprzez różnego rodzaju działania o charakterze adaptacyjnym dostosowując się do możliwości rynku pracy i potrzeb studentów, ale w taki sposób, aby formy kształcenia w odpowiednim stopniu odbywały się w środowisku pracy lub w warunkach zbliżonych do środowiska pracy. Uczelnia przedstawiła pewne elementy uprzątnienia, nie przedstawiła zaś harmonogramu dochodzenia do tego profilu. Zatem koncepcja kształcenia o profilu praktycznym na kierunku ekonomia na I i II stopniu realizowanych na WEiI ZPSB w Szczecinie nie jest jeszcze w pełni dojrzała i wymaga rozwinięcia.

Organizacja zajęć dydaktycznych na Wydziale Ekonomii i Informatyki ZPSB w Szczecinie dotyczy zajęć realizowanych w piątki od 16.15 do 21.15, soboty od 8.20 do 19.00 i w niedziele od 8.20 do 19.00. Studenci mają bliski kontakt z prowadzącymi zajęcia oraz pracownikami dziekanatu. Na ogół zajęcia z jednego przedmiotu realizowane są w czterogodzinnych blokach.

Podział na grupy ćwiczeniowe budzi wątpliwości Zespołu Oceniającego, ponieważ na specjalności Kapitał Ludzki w Biznesie na II stopniu występują 3 grupy o liczebności odpowiednio 38, 25 i 8 osób. Wyjaśnienia władz uczelni zapytanych o przyczyny takiego podziału były niejednoznaczne. Związane to jest z faktem, że dwie bardziej liczne grupy dowożone są do Szczecina z tzw. terenu, tj. z wydziałów zamiejscowych. Zespół oceniający stwierdził, że przyjęty podział na grupy nie tworzy porównywalnych warunków kształcenia studentów na tej samej specjalności.

Zgodnie z Regulaminem Studiów w ZPSB, w odniesieniu do misji i strategii Uczelni oraz w trosce o dobro ogólnospołeczne, organizacja procesu kształcenia w ZPSB przewiduje szereg działań dedykowanych osobom niepełnosprawnym. W przypadku, gdy niepełnosprawność studenta uniemożliwia jego bezpośredni udział w zajęciach dydaktycznych, dziekan na wniosek studenta może: zezwolić na zwiększenie dopuszczalnej absencji, ustalić indywidualną organizację studiów lub wyrazić zgodę na zmianę formy sprawdzania wiedzy. We wrześniu 2012 roku w Zachodniopomorskiej Szkole Biznesu powołano uczelnianego Pełnomocnika ds. osób niepełnosprawnych oraz Koordynatora ds. osób niepełnosprawnych. Dodatkowo w roku akademickim 2012/2013 wdrożono program „Studuj bez barier”, gwarantujący studentom niepełnosprawnym 20% obniżkę kosztów studiów. Na Wydziale Ekonomii i Informatyki z tego programu skorzystało w roku akademickim 2012/2013 (nowoprzyjęci na studia) 3 studentów. Istotnym elementem oferty edukacyjnej Wydziału Ekonomii i Informatyki są studia niestacjonarne wspomagane e-learningiem. Jest to szczególnie atrakcyjna forma studiów dla osób niepełnosprawnych. Ponadto, zgodnie z Regulaminem Studiów w ZPSB, studenci wyróżniający się szczególnie dobrymi wynikami w nauce, tj. osiągający średnią ocen co najmniej 4,2 i wykazujący uzdolnienia w zakresie określonej dyscypliny, mogą studiować według indywidualnego planu studiów i programu nauczania na zasadach określonych przez rektora. Indywidualny plan studiów może być również ustalony dla studenta niepełnosprawnego, jeśli wymaga tego stopień jego niepełnosprawności. W wyjątkowych sytuacjach dziekan może wyrazić zgodę na studiowanie według indywidualnego planu studiów i programu nauczania także w innych przypadkach.

2)

Na podstawie analizy programów i planów kształcenia dla cyklu rozpoczętego w roku akademickim 2012/2013, macierzy odniesień można stwierdzić, że efekty kształcenia na poziomie kierunku są przyporządkowane do efektów obszarowych dla profilu praktycznego, zaś efekty kształcenia na poziomie przedmiotu są przyporządkowane do określonych efektów kierunkowych. Treści programowe oraz metody dydaktyczne mają szansę stworzyć spójną całość, pod warunkiem uwzględnienia form zajęć właściwych przy kształceniu praktycznym oraz sformułowania efektów kształcenia dla praktyk zawodowych. Warto powiązać tematykę prac dyplomowych z zapotrzebowaniem interesariuszy zewnętrznych. Brak wyodrębnienia efektów specyficznych –specjalnościowych nie podkreśla spójności całego programu kształcenia.

Program kształcenia dla ścieżki wygasającej zachowuje na ogół spójność między sylwetką absolwenta kierunku ekonomia a sylwetką określoną w standardach kształcenia. Również zachowana jest spójność między sylwetką absolwenta kierunku a sylwetkami absolwenta poszczególnych oferowanych specjalności oraz treściami i formami kształcenia. Specjalność finanse i rachunkowość, która jest już tylko na III roku studiów, w przypadku jej kontynuacji powinna zostać zmodyfikowana zarówno ze względu na efekty kształcenia jak i program studiów by zachować spójność między efektami kierunkowymi i na poziomie przedmiotu.

3).

Zespół oceniający PKA, podczas poprzedniej wizytacji, zwracał uwagę iż program kształcenia z uwagi na swoje treści nieco ciąży do kanonu kierunku zarządzanie. Zwracano uwagę na specjalność *rachunkowość i finanse* iż ciąży do kierunku o takiej samej nazwie oraz iż specjalność *turystyka* powinna bardziej być powiązana ze standardami kształcenia dla kierunku ekonomia. Uczelnia dokonała stosownych korekt programowych i aktualne programy kształcenia dla wygasającego cyklu kształcenia uwzględniają standardy kształcenia oraz uwagi zespołu.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

3.1) Program studiów zapewnia na ogół uzyskanie odpowiedniej struktury kwalifikacji absolwenta kierunku Ekonomia oraz zakładanych efektów kształcenia na poziomie kierunku i przedmiotów. Jednak modyfikacji wymagają formy i metody zajęć w celu wzmocnienia praktycznego profilu kształcenia i zapewnienia osiągania zakładanych efektów kształcenia . Należy starannie określić wymagania i sposoby ich weryfikacji dla wszystkich przedmiotów programu studiów II stopnia tak by zachować zgodność z wymogami odpowiednich dyscyplin naukowych, z których te przedmioty się wywodzą. Nakład pracy studenta został właściwie wyceniony, przy czym należy zweryfikować rolę praktyk zawodowych w kształceniu o profilu praktycznym i przyznać im liczbę punktów ECTS Organizacja zajęć powinna stwarzać porównywalne warunki kształcenia dla wszystkich grup ćwiczeniowych.

3.2) Efekty kształcenia, treści programowe oraz metody dydaktyczne mogą stworzyć spójną całość, pod warunkiem uwzględnienia form zajęć właściwych przy kształceniu o profilu praktycznym oraz sformułowania programu praktyk zawodowych.

4.Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zrealizowania celów edukacyjnych programu studiów

1).

Struktura kwalifikacji oraz liczba prowadzących zajęcia na kierunku *ekonomia* umożliwiają osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia. Wśród około 78 osób prowadzących zajęcia na kierunku *ekonomia* - w tym wśród wykładowców wskazanych przez Uczelnię do minimum kadrowego, znajdują się reprezentanci obszaru wiedzy, który odpowiada obszarowi kształcenia kierunku *ekonomia*, tj. z obszaru nauk społecznych, dziedziny nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia (jako dyscyplinie podstawowej) oraz w dyscyplinach nauki o zarządzaniu i finansie jako dyscyplinach pomocniczych. W grupie wykładowców prowadzących zajęcia na kierunku są również reprezentanci innych dyscyplin pomocniczych: nauk prawnych, nauk humanistycznych oraz nauk technicznych (informatyka, ochrona środowiska). Ponadto wiele osób prowadzących zajęcia, w tym stanowiących minimum kadrowe posiada rozbudowane doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, co w przypadku kształcenia na profilu praktycznym jest niezbędne. Osoby posiadające doświadczenie zawodowe były lub są prezesami spółek, członkami zarządów spółek, menedżerami, pracownikami służb marketingowych, finansowych, analitykami ekonomicznymi, prowadzą własną działalność gospodarczą. Zatem zdobyte doświadczenie zawodowe 25 osób w tym 10 z minimum kadrowego jest związane z umiejętnościami wskazanymi w opisie efektów kształcenia dla kierunku ekonomia- profil praktyczny. Również kadra ta jest przydatna w realizacji wygasającego- standardowego programu kształcenia w którym przewidziano treści i formy kształcenia wymagające doświadczenia zawodowego.

Załącznik nr 5 Nauczyciele akademicki realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe.

Cz. I. minimum kadrowe. Cz. II. pozostali nauczyciele akademicki.

2).

Po dokonanej podczas wizytacji analizy pod względem formalnym akt osobowych, osób które zostały zaproponowane przez Uczelnię do minimum kadrowego na kierunku ekonomia, należy uznać, iż **nie zostały** spełnione warunki określone w § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445, z późn. zm.) – *minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na określonym kierunku studiów stanowi co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora*, gdyż podczas weryfikacji akt osobowych nauczycieli akademickich proponowanych do minimum kadrowego stwierdzono, iż w oświadczeniach wszyscy deklarowali tylko wliczenie do minimum kadrowego dla studiów drugiego stopnia. W związku z powyższym nie można zaliczyć nikogo do minimum kadrowego studiów pierwszego stopnia. Warunki określone w § 15 ust. 1 (*minimum kadrowe dla studiów drugiego stopnia na określonym kierunku studiów stanowi co najmniej sześciu samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora*) powyższego rozporządzenia także nie zostały spełnione. Zgodnie z przedstawionymi w trakcie wizytacji informacjami w skład minimum kadrowego studiów drugiego stopnia można było zaliczyć 4 nauczycieli akademickich z tytułem naukowym profesora lub stopniem naukowym doktora habilitowanego oraz 8 nauczycieli akademickich ze stopniem naukowym doktora. Dwóch nauczycieli akademickich ze stopniem naukowym doktora jest zatrudnionych na stanowisku profesora nadzwyczajnego na podstawie **nie istniejącego już przepisu art. 115 ust. 2 Ustawy prawo o szkolnictwie wyższym** i zostali umieszczeni w gronie pracowników samodzielnych. Należy także zauważyć, iż również rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 listopada 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445, z późn. zm.) nie przewiduje wliczenia nauczycieli akademickich ze stopniem naukowym doktora do grona pracowników samodzielnych. Wobec powyższego te dwie osoby nie można wliczyć do grona pracowników samodzielnych. **Szczegółowe informacje zawiera załącznik nr 5 do niniejszego raportu.**

Wymagania określone § 13 ust. 2 cytowanego rozporządzenia (*do minimum kadrowego dla studiów drugiego stopnia i jednolitych studiów magisterskich są wliczani nauczyciele akademicy, dla których uczelnia ta stanowi podstawowe miejsce pracy, zatrudnieni w uczelni na podstawie mianowania albo umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru studiów*), § 13 ust. 3 (*nauczyciel akademicki może być wliczony do minimum kadrowego w danym roku akademickim, jeżeli osobiście prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku samodzielnych nauczycieli akademickich i co najmniej 60 godzin zajęć dydaktycznych w przypadku nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora lub tytuł zawodowy magistra*) zostały spełnione.

Należy zauważyć, że w minimum kadrowym są dwie osoby zatrudnione na stanowisku docenta, co **jest niezgodne** z § 28 ust. 3 Statutu Uczelni, który nie przewiduje takiego stanowiska pracy. (Stanowiska pracy przewidziane w Statucie Uczelni to: profesor zwyczajny, profesor nadzwyczajny, profesor wizytujący, adiunkt, asystent, starszy wykładowca, wykładowca oraz lektor i instruktor.) **Szczegóły zawiera załącznik nr 5.**

Podczas weryfikacji teczek osobowych, a w szczególności oświadczeń o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego, stwierdzono, iż wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w art. 112a ustawy z dn. 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym.

Kwalifikacje naukowe nauczycieli akademickich potwierdzają odpowiednie dokumenty zawarte w ich teczkach osobowych. Deklarowane doświadczenie zawodowe nauczycieli akademickich znajduje odzwierciedlenie w dokumentacji – świadectwach pracy.

Analiza dorobku naukowego osób wskazanych do minimum kadrowego w raporcie samooceny oraz potwierdzonych przez władze Uczelni podczas wizytacji, pozwala stwierdzić, iż posiadają one dorobek publikacyjny w obszarze nauk społecznych w zakresie dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia, a więc w zakresie takich dyscyplin naukowych jak ekonomia jako dyscyplina podstawowa, a także finanse i nauki o zarządzaniu jako dyscypliny wspomagające. Do minimum kadrowego studiów II stopnia, spośród osób wskazanych w raporcie samooceny, zostały zaliczone 4 osoby z tytułem naukowym profesora lub stopniem naukowym doktora habilitowanego oraz 8 osób ze stopniem naukowym doktora w związku z czym wymagania dotyczące minimum kadrowego na studiach II stopnia nie zostały spełnione: brakowało 2 nauczycieli akademickich z tytułem naukowym profesora lub stopniem naukowym doktora habilitowanego. Do minimum kadrowego studiów I stopnia nie została zaliczona żadna osoba, gdyż żadna ze wskazanych do minimum kadrowego osób nie złożyła oświadczenia deklarującego przynależność do minimum kadrowego studiów I stopnia. Oświadczenia dotyczyły wyłącznie studiów II stopnia. Na spotkaniu podsumowującym wyniki wizytacji zespół oceniający PKA poinformował władze Uczelni o niespełnieniu warunków minimum kadrowego ze względu na nie istniejącą już możliwość dotyczącą osób zatrudnionych w trybie określonym w art.115 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, na który uczelnia się powołała proponując do minimum kadrowego dwie osoby, oraz zmianę rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445, z późn. zm). Uczelnia przedstawiła pismo skierowane do Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie uznania kwalifikacji dwóch osób posiadających kwalifikacje naukowe z art. 115 ust2 Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym przed nowelizacją. Po odpowiedzi Ministra uczelnia przedstawiła nowy skład minimum kadrowego, przesyłając do Biura Polskiej Komisji Akredytacyjnej dokumentację dodatkowych 2 osób, a także oświadczenia samodzielnych nauczycieli akademickich oraz sześciu doktorów, wskazanych w raporcie samooceny, rozszerzające oświadczenia o studia I stopnia. W piśmie z dnia 3 stycznia 2013 r. Uczelnia poinformowała, że zmiany minimum kadrowego zostały wprowadzone do systemu POLON. Na podstawie złożonych oświadczeń sześciu samodzielnych nauczycieli akademickich oraz sześciu doktorów, po analizie dorobku naukowego dwóch dodatkowych osób wskazanych do minimum kadrowego studiów I i II stopnia zespół oceniający stwierdza, że minimum kadrowe dla studiów I i II stopnia jest spełnione. Do minimum kadrowego studiów I i II stopnia zespół oceniający zaliczył sześć osób ze stopniem naukowym doktora habilitowanego lub tytułem naukowym profesora oraz sześciu doktorów. Osoby te posiadają dorobek naukowy w dyscyplinie ekonomia a niektóre w dyscyplinie finanse lub nauki o zarządzaniu albo posiadają doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, do których odnoszą się określone efekty kształcenia dla kierunku ekonomia., Osoby te prowadzą zajęcia w wymaganym wymiarze godzin i złożyły właściwe oświadczenia.

Osoby zaliczone do minimum kadrowego posiadają dorobek naukowy dotyczący : rynku pracy, informatyki ekonomicznej, zatrudnienia, kapitału społecznego, restrukturyzacji przedsiębiorstw, gospodarki regionalnej, usług, finansów, zarządzania. Wśród 12 osób zaliczonych do minimum kadrowego studiów I i II stopnia, jest 8 osób, które posiadają znaczące doświadczenie zawodowe. Pełnią lub pełnili funkcje prezesów spółek, członków zarządu, dyrektorów finansowych, menedżerów, analityków ekonomicznych. Dwie osoby prowadzi własną działalność gospodarczą. Osoby te posiadają doświadczenie zawodowe

zdobyte poza uczelnią związane z umiejętnościami wskazanymi w opisie efektów kształcenia dla kierunku ekonomia –profil praktyczny co spełnia wymagania wyżej wymienionego rozporządzenia.

Zespół oceniający stwierdza, iż - minimum kadrowe na studiach I i II stopnia na kierunku ekonomia - profil praktyczny jest spełnione

I tak :Do minimum kadrowego studiów I i II stopnia zostaje zaliczonych sześć osób z tytułem naukowym profesora lub stopniem naukowym doktora habilitowanego oraz 6 osób ze stopniem naukowym doktora:

Spośród 12 osób wskazanych do minimum kadrowego studiów I i II stopnia jest siedmiu nauczycieli akademickich, którzy byli w minimum kadrowym przy określaniu oceny jakości kształcenia w roku 2006 zatem można uznać, iż minimum kadrowe wykazuje znaczącą stabilność. Ponadto ośmiu nauczycieli akademickich związanych jest z Uczelnią w pełnym wymiarze zatrudnienia od ponad 15 lat zaś pozostali co najmniej od pięciu lat co potwierdza stabilizację kadry.

Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe do liczby studentów kierunku ekonomia **spełnia** wymagania § 17 ust. 1 pkt. 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445) i wynosi 1 : 30

Obsada zajęć na ogół jest ustalona z poszanowaniem zasady zgodności specjalności naukowych nauczycieli akademickich z zakresem merytorycznym przedmiotu. Również osoby posiadające doświadczenie zawodowe prowadzą zajęcia zgodne z profilem doświadczenia. Zdarzają się jednak przypadki prowadzenia wykładów przez osoby bez stopnia naukowego doktora: o ile zasadne jest prowadzenie zajęć typu Prawo podatkowe, Wycena finansowa bądź Psychologia pracy przez praktyków, o tyle prowadzenie seminarium (studia niestacjonarne II stopnia) czy przedmiotu Globalizacja budzi poważne wątpliwości. Stopień przygotowania nauczycieli do prowadzenia zajęć w trybie e-learningowym jest zadowalający

W trakcie hospitacji stwierdzono przypadek zaplanowania zajęć w formie ćwiczeń dla grupy 70 osób (obecnych na zajęciach 56). Budzi to poważne wątpliwości z uwagi na jakość procesu dydaktycznego. Ponadto prowadzący przedłożył studentom do wypełnienia formularz pytań, których treść odpowiadała wprawdzie profilowi praktycznego kształcenia, ale była skierowana wyłącznie do studentów mających aktualne bądź przeszłe doświadczenie w pracy zawodowej, na co zresztą uwagę zwrócili sami studenci. Kolejne hospitowane zajęcia reprezentowały wysoki poziom merytoryczny oraz były prowadzone zgodnie z kryteriami nakładanymi na formę konwersatorium.

Załącznik nr 6 Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena.

3).

Polityka kadrowa Uczelni jest nastawiona przede wszystkim na rozwój naukowy w obszarze badań naukowych i stosowanych, co niewątpliwie sprzyja realizowanemu procesowi kształcenia na studiach II stopnia oraz dokonanemu wyborowi praktycznego profilu kształcenia. Zasady weryfikacji kadry określa „Regulamin przeprowadzania ocen pracowniczych w ZPSB (zał. nr 3 Zarządzenia Rektora nr 12/2012). Weryfikacja kadry

naukowo-dydaktycznej odbywa się corocznie, jest przeprowadzana do 31 października na podstawie „Arkusza oceny okresowej pracownika naukowo-dydaktycznego”. Hospitacji zajęć podlegają tylko pracownicy bez stopnia naukowego - w wyjątkowych przypadkach pozostali, co stanowi „Procedura przeprowadzania hospitacji w Zachodniopomorskiej Szkole Biznesu w Szczecinie”. Tak określone zasady należy określić jako przejrzyste elementy systemu weryfikacji kadry dydaktycznej. Stopień ich upowszechnienia nie budzi zastrzeżeń. Natomiast w procedurze weryfikacji kadr nie uwzględnia się jak dotąd wyników ankietyzacji wykładowców przez studentów.

System wspierania rozwoju kadry naukowej jest dość dobrze rozbudowany. Na cele związane z prowadzeniem tzw. badań własnych oraz indywidualnych zadań badawczych, których efektem było zazwyczaj zdobycie stopnia naukowego przeznaczono w latach 2009-2012 kwotę 330 tys. zł, w tym na fundusz stypendialny: 270 tys. zł, z którego skorzystało 8 osób. Dwie osoby realizowały badania w ramach grantów promotorskich MNiSW. Uzyskane awanse naukowe kadry: 3 uzyskane stopnie naukowe doktora oraz 1 stopień naukowy doktora habilitowanego w sposób znaczący wskazują na efektywność tego systemu. Ze względu na praktyczny profil kształcenia na kierunku *ekonomia*, ważny jest udział praktyków w procesie dydaktycznym – łącznie jest to 25 osób, w tym 10 wykładowców zaliczonych przez PKA do minimum kadrowego to pracownicy o rozbudowanym doświadczeniu praktycznym. W ocenianym okresie 9 nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku *ekonomia* uczestniczyło w wymianie w ramach międzynarodowego programu Erasmus oraz 2 wykładowców w programie E-spektrum.

Spotkanie z nauczycielami akademickimi odbyło się 1.12. br. w g. 13:00-13:35. Obecnych 15 osób. Na wstępie Przewodnicząca Zespołu Oceniającego przedstawiła cele oraz przebieg wizytacji PKA i zadała pytanie dotyczące motywów wyboru przez Uczelnię praktycznego profilu kształcenia na kierunku *ekonomia* oraz o to – co zdaniem wykładowców – powinno być charakterystyczne dla tego profilu. W odpowiedzi wskazano na oczywistość i znaczenie powiązań problematyki badawczej z praktyką społeczno-gospodarczą (podano przykład opracowania rozprawy doktorskiej w trakcie wykonywania pracy zawodowej). Takie powiązanie się sprawdza zwłaszcza na studiach niestacjonarnych: studenci mają własne doświadczenia zawodowe i np. wykorzystanie na zajęciach (przez cały semestr) gry „Firma symulacyjna” ukazało jak ważne są te doświadczenia oraz że można w ten sposób kształtować nowe umiejętności studentów (np. kreatywność, umiejętność przewidywania sytuacji na rynku). Ponadto stwierdzono, że profil praktyczny w przypadku studiów niestacjonarnych znakomicie sprawdza się w wykorzystywaniu metody studium przypadku: niektórzy studenci sami wskazują/ dostrzegają ważne aspekty a pozostali lepiej je rozumieją. Profil praktyczny wybrano również po prostu ze względu na wyzwania, którym należy sprostać. Kolejne pytanie Przewodniczącej dotyczyło formuły prowadzenia zajęć w przedsiębiorstwie. W odpowiedzi wskazano na przedmiot „Globalizacja” - w ramach rozpoznawania odnośnych problemów np. dotyczących skali i form ekonomicznego wyzysku na świecie, studenci poszukiwali w supermarketach produktów z logo Fair Trade, rozmawiali z menedżerami chcąc uzyskać odpowiedź na pytanie o racje obecności tych produktów w zarządzanych przez nie sklepach. Kolejna wypowiedź wskazała na małą liczbę większych firm w regionie, które zwykle mają wpisane w ramach praktyk CSR współpracę z uczelniami a zatem usytuowanie ZPSB ogranicza tego typu współdziałanie. Jednakże praktycy są zapraszani do prowadzenia zajęć. W jakimś sensie firmy „wędrują” do nas -tak komentowali to pracownicy (chodzi o grę symulacyjną, w ramach której studenci np. opracowując biznesplan rozwiązują problemy

własnych firm bądź firm, w których są zatrudnieni). Generalnie jednak firmy są niechętne do przyjmowania studentów („to co? będzie u mnie sprzątał?”). Kolejna odpowiedź związana była z oceną obecnego systemu edukacji: wprowadzono elementy, które bardziej mobilizują zawodowo i praktycznie studenta. W miejscu pracy dyplomowej jest teraz Projekt końcowy – zmiana ta wymagała również od wykładowców określonego przekwalifikowania się. Ponadto stwierdzono, że my wykładowcy jesteśmy praktykami biznesu (własne firmy, doradztwo, konsulting) a uczelnia to również firma (?). Z kolei szukanie dla studentów niestacjonarnych dodatkowych zajęć praktycznych, zdaniem jednego z dyskutantów, nie jest konieczne, bowiem uzyskują w Uczelni tak wiele praktycznej wiedzy i umiejętności, że dobrze radzą sobie na rynku pracy: są przypadki, że studenci, którzy najpierw pracowali w jakiejś firmie, po ukończeniu studiów zakładali własną. Przewodnicząca Zespołu wizytującego w tym momencie stwierdziła, że tak pojmowany profil praktyczny uczelni może się sprawdzić ale wyłącznie przy założeniu, że wszyscy studenci mają doświadczenie zawodowe. Następnie Przewodnicząca Zespołu Oceniającego PKA podziękowała wszystkim obecnym za przybycie na spotkanie i aktywny w nim udział.

4).

W ramach poprzedniej oceny podczas wizytacji Zespół PKA uznał, że wymagania dotyczące minimum kadrowego na studiach I oraz II stopnia nie zostały spełnione. Niektóre osoby przebywały na urloпах naukowych lub nie miały określonego wymiaru zatrudnienia albo nie przedstawiono pełnego wykazu publikacji naukowych. Wówczas Uczelnia w ramach wyjaśnień udzielanych w odpowiedzi na raport, przedstawiła dokumenty pozwalające na stwierdzenie, że spełniła warunki minimum kadrowego. Przeprowadzona wizytacja pozwala zauważyć, iż brak oświadczeń niektórych nauczycieli akademickich wynika raczej z braku staranności dokumentacji aniżeli braków kadrowych. Uczelnia nie zauważyła również zmian w przepisach prawa co spowodowało kłopoty w spełnieniu wymagań minimum kadrowego studiów II stopnia,

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

4.1)

Struktura kwalifikacji naukowych i zawodowych nauczycieli akademickich oraz liczba prowadzących zajęcia na kierunku *ekonomia* umożliwiają osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia. Zajęcia na kierunku prowadzi około 78 osób w tym 31, % posiada doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, co dobrze wspiera proces kształcenia o profilu praktycznym. Wśród kadry obok osób reprezentujących dziedzinę nauk ekonomicznych znajdują się przedstawiciele nauk prawnych, humanistycznych oraz lektorzy języków obcych

4.2)

Kadra dydaktyczna prowadząca zajęcia na kierunku *ekonomia* - profil praktyczny posiada dorobek naukowy z zakresu dziedziny nauk ekonomicznych mieszczący się w takich dyscyplinach jak: ekonomia, nauki o zarządzaniu i finanse. Osoby tworzące minimum kadrowe posiadają dorobek naukowy dotyczący : rynku pracy, informatyki ekonomicznej, zatrudnienia, kapitału społecznego, restrukturyzacji przedsiębiorstw, gospodarki regionalnej, usług, finansów, zarządzania. Dorobek naukowy kadry akademickiej pozwala na realizację programu studiów jak i zakładanych efektów kształcenia. Wśród kadry prowadzącej zajęcia jest 25 osób w tym 8 z minimum kadrowego które posiadają znaczące doświadczenie zawodowe. Pełnią lub pełnili funkcje prezesów spółek, członków zarządu, dyrektorów

finansowych, menedżerów, analityków ekonomicznych Osoby te posiadają doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią związane z umiejętnościami wskazanymi w opisie efektów kształcenia dla kierunku ekonomia –profil praktyczny. Osoby zaliczone do minimum kadrowego prowadzą zajęcia w wymaganym wymiarze godzin i złożyły właściwe oświadczenia. Wydział posiada minimum kadrowe dla studiów I i II stopnia kierunku ekonomia –profil praktyczny

4.3)

Prowadzona polityka kadrowa jest spójna z założeniami rozwoju i profilem praktycznym kształcenia na kierunku. Przyjęte zasady weryfikacji są przejrzyste a stopień ich upowszechnienia nie budzi zastrzeżeń. Natomiast w procedurze weryfikacji kadr nie uwzględnia się jak dotąd wyników ankietyzacji wykładowców przez studentów. System wspierania rozwoju kadry naukowo-dydaktycznej jest realizowany głównie przez system finansowania badań, w mniejszym stopniu poprzez udział w wymianie międzynarodowej System można ocenić jako efektywny mając na uwadze uzyskane awanse naukowe w ocenianym okresie.

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Zachodniopomorska Szkoła Biznesu mieści się w kampusie akademickim przy ul. Żołnierskiej 53-54 w Szczecinie. Uczelnia jest właściciel dwóch dużych budynków dydaktycznych – A i B.

Wydział dysponuje bazą dydaktyczną, która pozwala na realizowanie zakładanych efektów kształcenia. Uczelnia oferuje studentom przestronne i dobrze wyposażone sale, z których większość posiada projektory multimedialne: aula (240 miejsc, ozdobą Sali jest szkolna ławka z przełomu wieku XIX i XX), 9 sal wykładowych (każda na 110-120 miejsc), 8 laboratoriów komputerowych i 18 sal ćwiczeniowych (każda na około 30 miejsc). Na potrzeby zajęć z wykorzystaniem programów komputerowych, studenci korzystają z przystosowanych do tego laboratoriów wyposażonych w stanowiska komputerowe, Na terenie obiektu studenci mają bezpłatny dostęp do bezprzewodowego Internetu. Wydział posiada licencje na wykorzystywane specjalistyczne programy. W ramach zajęć studenci mogą korzystać z następujących pakietów: STATISTICA Pakiet Zaawansowany, polska wersja 9.1 oraz angielska wersja 10 – licencja ważna do 31.12.2013; SPSS Statistics, wersja 18.0, moduł PASW Statistics Base - licencja dożywotnia; Moduł Solver w ramach Oprogramowania MS Office Pro 2010 - licencja dożywotnia.

Budynek jest przystosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami ruchowymi. We wrześniu 2012 roku w Zachodniopomorskiej Szkole Biznesu powołano uczelnianego Pełnomocnika ds. osób niepełnosprawnych, oraz Koordynatora ds. osób niepełnosprawnych. Zadaniem Pełnomocnika oraz Koordynatora ds. osób niepełnosprawnych jest wsparcie tej grupy studentów w fizycznej organizacji dostępu do zajęć dydaktycznych (np. jeśli to niezbędne z uwagi na stopień niepełnosprawności – organizacja specjalnego dowozu studentów niepełnosprawnych na zajęcia) oraz rozwiązywanie innych ważnych problemów tej grupy w procesie kształcenia w Uczelni. Podczas spotkania studenci nie potrafili ocenić skuteczności działań w/w pełnomocników.

Biblioteka Główna wraz z czytelnią usytuowana jest na poddaszu budynku A (mierzące 240 m kw. pomieszczenia są bardzo efektownie zaplanowane i urządzone): znajduje się tu 60 miejsc do pracy oraz 7 stanowisk komputerowych. Wyposażenie księgozbioru jest wszechstronne, w tym obejmuje pozycje zgodne z profilem kierunku

ekonomia. Katalog Biblioteki Głównej oraz Bibliotek Wydziałów Zamiejscowych dostępny jest w Internecie, istnieje możliwość samodzielnego dokonywania zamówień i rezerwacji na określone tytuły. Biblioteka umożliwia dostęp do najważniejszych baz danych: EBSCO, EMIS, IbUK.pl Springer Link, Elsevier, Scopus, Wiley & Blackwell. Bardzo interesującym przedsięwzięciem jest stale rozbudowywana Biblioteka Cyfrowa: w tej chwili w jej ramach znajduje się do dyspozycji studentów około 3 155 zeskanowanych pozycji, do których dostęp z sieci Uczelni jest 'wolny' natomiast spoza - trzeba uzyskać ów dostęp tzn. trzeba być po prostu studentem ZPSB. Historia tego przedsięwzięcia rozpoczęła się od zeskanowania prac ujętych w ramach literatury obowiązkowej wskazanej w Kartach przedmiotu - w tej chwili oferta, która cieszy się ogromnym zainteresowaniem (w momencie wizytacji licznik odwiedzin wskazywał liczbę ponad 85 tysięcy wejść) jest na bieżąco poszerzana (potwierdzają to wyniki wizytacji – skanowanie odbywa się na bieżąco). Ponadto studenci mają za darmo do dyspozycji wersje elektroniczne około 18 tys. podręczników z ponad 20 przedmiotów oraz mogą dokonywać zakupu książek na CD. Opracowana została również infrastruktura dydaktyczna w zakresie studiów e-learningowych: w chwili obecnej jest to materiał dla 148 przedmiotów dla studiów I i II stopnia.

Wyposażenie biblioteki w ocenie studentów spełnia ich wymagania i zapewnia możliwość rozwijania nie tylko podstawowej wiedzy z przedmiotów, ale także umożliwia zapoznanie się z literaturą dodatkową, studenci jednak rzadko korzystają z tej możliwości, jako powód takiego stanu rzeczy studenci wskazywali najczęściej brak czasu. Dodatkowo Uczelnia dysponuje biblioteką cyfrową, w której udostępnione są wszystkie najważniejsze pozycje wymagane przez prowadzących przedmioty.

Na podstawie raportu samooceny a także przeprowadzonych podczas wizytacji rozmów z władzami Uczelni oraz przedstawicielami Biura Karier można stwierdzić, że w ramach współpracy z interesariuszami zewnętrznymi prowadzone są konsultacje z Północną Izbą Gospodarczą (której Uczelnia jest aktywnym członkiem), która zrzesza ok. 1 500 podmiotów gospodarczych. Dzięki tej współpracy możliwe jest odbywanie praktyk zawodowych dla studentów. Obecnie trwają prace nad projektem innowacyjnym „PI-Model Adaptacyjnego Transfery Rozwiązań Innowacyjnych i Eksperymentalnych MATRIX”, w którego ramach zakłada się realizację praktyk w ścisłym powiązaniu ZPSB z przedsiębiorstwami.

Jeśli chodzi o infrastrukturę dydaktyczną, to w Raporcie samooceny stwierdza się, że „Wymienione wyposażenie w pełni zaspokaja obecne potrzeby procesu dydaktycznego realizowanego na Wydziale Ekonomii i Informatyki” (s. 31), Rozmowa z władzami Uczelni pozwala sądzić iż zabezpieczone są środki na utrzymanie odpowiedniej infrastruktury dydaktycznej a realizowane projekty badawcze tworzą możliwości pełnego dostosowania infrastruktury do potrzeb dydaktycznych i badawczych,

Infrastruktura dydaktyczna jest dobrze przystosowana do potrzeb studentów niepełnosprawnych: budynek A jest wyposażony w windę, budynek B w tzw. schodolaz, w pracowniach znajduje się 5 stanowisk komputerowych dostosowanych do potrzeb osób niedowidzących i niedosłyszących oraz fotele dla osób z dysfunkcjami ruchowymi (potwierdzają to wyniki wizytacji), podjazdy i toalety dla niepełnosprawnych. Dostęp do materiałów dydaktycznych za pośrednictwem Internetu oraz oferta studiów w trybie e-learningowym również stanowią pozytywne świadectwo przystosowania infrastruktury dydaktycznej do potrzeb studentów niepełnosprawnych. Warto również podkreślić, że w Uczelni powołano Pełnomocnika ds. osób niepełnosprawnych oraz Koordynatora ds. osób niepełnosprawnych, których zadaniem jest pomoc w fizycznej organizacji dostępu do zajęć (np. dowóz osób niepełnosprawnych na zajęcia).

W ramach poprzedniej oceny nie sformułowano zaleceń w zakresie działań naprawczych na temat stanu infrastruktury dydaktycznej oraz wyposażenia księgozbioru bibliotecznego.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

Stan infrastruktury dydaktycznej, zasobów bibliecznych zapewnia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Przystosowanie infrastruktury do potrzeb studentów niepełnosprawnych należy ocenić jako bardzo dobre.

6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Kadra akademicka związana z kierunkiem ekonomia ukierunkowana jest na prowadzenie badań naukowych i badań stosowanych w zakresie następującej problematyki: badania koniunkturalne, kondycja ekonomiczna podmiotów gospodarczych, powiązania kooperacyjne, zarządzanie innowacjami, systemy finansowania, cykle życia i trajektorie życia firm, gospodarka w Euroregionie i regionie Bałtyku, e-gospodarka, e-biznes. Lista siedmiu projektów zespołowych finansowanych z pozyskanych grantów wraz z informacją dotyczącą liczby udziału nauczycieli akademickich związanych z kierunkiem stanowi ważne potwierdzenie powiązań prowadzonych badań naukowych z realizowanym procesem dydaktycznym oraz kształtowaniem programu kształcenia, o czym świadczy przykład dwóch opracowań, które powstały w wyniku jednego z projektów i których treść stanowi „podstawę do kreowania konwentów merytorycznych w poszczególnych przedmiotach” (Raport samooceny, s. 37). Prowadzone projekty pozwalają również na zaangażowanie studentów w proces badawczy: studenci uczestniczyli w czterech z siedmiu wymienionych projektów na etapie badań ankietowych oraz w fazie kodowania i przetwarzania danych statystycznych. Od roku akademickiego 2012/2013 Uczelnia wprowadza praktykę pozwalającą na wyznaczenie udzielającym się w projektach studentom potencjalnych obszarów badawczych do zaprezentowania ich w ramach prac dyplomowych.

Realizacja na Wydziale projektu pt. :P”.PI-Model Adaptacyjnego Transferu Rozwiązań innowacyjnych i Eksperymentalnych MATRIX „finansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego, którego celem jest wzmocnienie współpracy przedsiębiorców z sektorem nauki poprzez opracowanie procedur oraz utworzenie portalu internetowego umożliwiającego współpracę Uczelni z firmami może zapewnić studentom dostęp do nowoczesnych technologii informatycznych.

W ramach poprzedniej oceny nie formułowano zarzutów w odniesieniu do poziomu badań naukowych i jego wpływu na proces rozwoju kierunku natomiast kierowano pewne zastrzeżenia odnośnie do ukierunkowania prac osób stanowiących minimum kadrowe na badania z zakresu marketingu i zarządzania. Analiza publikacji osób obecnie zaliczanych do minimum i związanych z kierunkiem ekonomia takich zastrzeżeń nie potwierdza. Zwracano również uwagę na słabą aktywność studenckiego ruchu naukowego, która – dzięki realizowanym projektom poprawiła się.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

Na Wydziale realizowane są projekty naukowe których rezultaty są wykorzystywane w procesie dydaktycznym poprzez wzbogacanie wykładów i innych form zajęć. Prowadzone projekty pozwalają również na zaangażowanie studentów w proces badawczy: studenci uczestniczyli w czterech z siedmiu realizowanych na Wydziale projektów na etapie badań ankietowych oraz w fazie kodowania i przetwarzania danych statystycznych. Od roku akademickiego 2012/2013 Uczelnia wprowadza możliwość pozwalającą na wyznaczenie udzielającym się w projektach studentom potencjalnych obszarów badawczych do zaprezentowania ich w ramach prac dyplomowych.

7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

1).

Wymagania wstępne dla kandydatów na studia w Zachodniopomorskiej Szkole Biznesu są określone w Uchwale Senatu ZPSB w sprawie warunków i trybu przyjęć na studia oraz form studiów na poszczególnych kierunkach. Podstawę przyjęcia na studia pierwszego stopnia stanowią wyniki egzaminu maturalnego. O przyjęcie na studia może ubiegać się osoba, która posiada świadectwo dojrzałości. Wydział prowadzi rekrutację w systemie on-line, kandydaci zobowiązani są do złożenia kwestionariusza osobowego sporządzonego według ustalonych wzorów (do pobrania w dziekanacie lub stronie www) oraz następujących dokumentów: oryginału świadectwa dojrzałości, 3 fotografii (w tym 1 na płycie CD), kserokopii dowodu osobistego, dowodu wpłaty wpisowego. Wymagane dokumenty w procesie rekrutacji na studia II stopnia to wszystkie dokumenty takie jak w przypadku rekrutacji na studia I stopnia oraz odpis dyplomu ukończenia studiów pierwszego stopnia i suplement (dotyczy obron od 2005 roku)/indeks. Uczelnia nie definiuje wymagań co do efektów kształcenia z zakresu studiów I stopnia wobec kandydatów ubiegających się o przyjęcie na II stopień profilu praktycznego. Przedstawione zasady rekrutacji nie odbiegają od obowiązujących standardów i tworzą warunki równych szans.

2).

System oceny osiągnięć studenta jest nastawiony na potrzebę uczenia się, jednak zbyt często prowadzący poprzestawali na wymogach dotyczących materiałów dostępnych na platformie elektronicznej, których forma jest łatwiejsza aniżeli publikacji książkowych czy też w postaci artykułów naukowych. Ograniczenie wymagań do materiałów dydaktycznych z platformy elektronicznej, zwłaszcza na studiach II stopnia nie stymuluje studentów do studiowania szerszej literatury jak i podręczników na poziomie zaawansowanej wiedzy. Kwestia standaryzacji wymagań powinna zostać dopracowana. Wskazują na to wyniki analizy prac przejściowych, które nie zawsze zawierały wystandaryzowaną punktację czy też wymogi na konkretne oceny, tj. dostateczną, dobrą czy bardzo dobrą.

Studenci nie posiadają wiedzy w jaki sposób przypisywane są punkty ECTS, a także nie potrafili określić czy na Wydziale funkcjonuje właściwy system weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia. W subiektywnym odczuciu studentów większość ocen ma formę sprawiedliwą i obiektywną, a stawiane im wymagania są sprawdzieniem przekazywanej wiedzy. Studenci znają swoje prawa dotyczące możliwości podchodzenia do egzaminów poprawkowych, a także do egzaminów komisyjnych. Brakuje właściwych działań które zwiększałyby poziom wiedzy na temat systemu ECTS.

3).

Uczelnia stwarza możliwość wyjazdu studentów na jeden lub więcej semestrów do uczelni zagranicznych w ramach programu Erasmus. Biuro Współpracy Międzynarodowej ZPSB prowadzi intensywne akcje informacyjno-promocyjne ukierunkowane na zwiększenie zainteresowania studentów mobilnością. Mobilność ta spada, co związane jest zdaniem władz Wydziału z przewagą studentów niestacjonarnych zainteresowanych głównie pracą zawodową. Na 10 podpisanych umów z Uczelniami zagranicznymi kierunku ekonomia wyjechało 2 studentów. Jako główne powody tak małego zainteresowania studenci wskazali aktywność zawodową, zaangażowanie rodzinne, a także, choć najrzadziej, słabą znajomość języków obcych. Większość obecnych na spotkaniu studentów była zdania, iż program i poziom nauczania języka obcego umożliwia osiągnięcie zakładanych celów kształcenia.

Ocena wpływu prowadzonej przez jednostkę współpracy międzynarodowej na możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia nie jest zbyt wysoka, ale warto podkreślić, że w jednym z 11 realizowanych projektów międzynarodowych uczestniczyli studenci: PROJEKT FASTER „Zarządzanie zasobami szybko rozwijającego się przedsiębiorstwa” (nr 2008-1-PL1-LE005-02076) w ramach Programu Leonardo da Vinci.

4).

W Uczelni funkcjonuje Regulamin Indywidualnej Organizacji Studiów (IOS) i Indywidualnego Trybu Studiów (ITS), jednak studenci bardzo rzadko korzystają z tych form opieki dydaktycznej i naukowej. Małe zainteresowanie wynika z braku wiedzy na temat zasad i korzyści tych rozwiązań. Studenci podczas spotkania ocenili dobrze kontakt z prowadzącymi zajęcia, nie wskazywali na problemy z komunikacją z wykładowcami, która w znacznej mierze w relacjach student – wykładowca poza zajęciami odbywa się za pomocą poczty elektronicznej i kontaktów telefonicznych. Mankamentem są dyżury pracowników w ciągu tygodnia co zdaniem studentów niestacjonarnych stwarza czasem problem braku kontaktu z prowadzącym zajęcia. Studenci zadowoleni są z funkcjonowania systemu e-dziekanat, w ich ocenie znacząco ułatwił im dostęp do informacji związanych ze studiowaniem.

Zespół oceniający stwierdza, że konstrukcja sylabusów, (kart przedmiotu) jest właściwa co tworzy ich przydatność w procesie uczenia się. Nakładem Wydawnictwa Naukowego ZPSB w latach 2007-2011 wydano 18 monografii naukowych stanowiących bazę procesu kształcenia. Natomiast w latach 2010-2012 wydano w formie papierowej 38 skryptów (materiałów dydaktycznych) autorstwa nauczycieli akademickich oraz współpracowników Uczelni. Zeszyty Naukowe ZPSB Firma i Rynek (bardzo ładna szata graficzna) www.fir.pl ukazują się dwa razy do roku i zawierają prace naukowe z obszaru ekonomii i zarządzania. Wskazane pozycje są niewątpliwie w wysokim stopniu przydatne do realizacji zakładanych celów i efektów kształcenia. Odrębną kategorię materiałów dydaktycznych stanowią pozycje określane jako „infrastruktura dydaktyczna w zakresie studiów e-learningowych”, których poziom merytoryczny nie budzi zastrzeżeń.

Wydział zapewnia studentom informację na temat prowadzonych zajęć, planów i programów studiów, szczegółowe sylabusy dostępne są dla każdego studenta w systemie informatycznym e-dziekanat, studenci podczas spotkania wyrazili jednak małe zainteresowanie sylabusami. Przyznali jednak, że mogą być one pomocne w przypadku zbyt dużych, bądź nieadekwatnych wymagań prowadzących zajęcia podczas zaliczeń przedmiotu, (dotychczas nie było potrzeby korzystania z sylabusów w takich celach). W ramach prowadzonych zajęć studenci otrzymują na pierwszych zajęciach informacje dotyczące wymagań w zakresie zaliczenia przedmiotu a także obowiązującego materiału. Wymagania te są konsekwentnie przez prowadzących zajęcia realizowane. Zdaniem studentów większość

przekazywanych treści jest, i będzie im przydatna i wykorzystywana w przyszłej pracy zawodowej. Zdaniem studentów literatura wymagana przez prowadzących jest właściwie powiązana z treściami jakie są im przekazywane na zajęciach, dodatkowo Wydział zapewnia im bezpłatne drukowane materiały w postaci skryptów, które są podstawą dla każdego przedmiotu, studenci podczas spotkania wyrazili pozytywne opinie na temat tego rozwiązania, ważnym elementem tego działania Wydziału jest bezpłatność tych materiałów.

Studenci negatywnie oceniają zmiany w systemie pomocy materialnej, które pozwalają na przyznanie stypendium Rektora za wyniki w nauce, uwzględniając maksymalnie 10% studentów na danym kierunku studiów. Zdaniem studentów taka konstrukcja prowadzi do demotywacji, gdyż studenci nie wiedzą jaka będzie wymagana w przyszłym roku średnia do otrzymania stypendium. W tym roku na kierunku ekonomia stypendium to otrzymały zaledwie dwie osoby, w związku z tym studenci nie widzą zachęty do starania się o stypendium Rektora dla najlepszych studentów. Uczelnia nie prowadzi własnych programów stypendialnych.

W Uczelni funkcjonują nagrody za najlepszą pracę licencjacką i magisterską, zdaniem studentów formuła tych nagród jest atrakcyjna, dodatkowo dzięki tej nagrodzie bądź wyróżnieniu absolwent może bezpłatnie, bądź z dużą zniżką podjąć studia podyplomowe na Uczelni.

Studenci powinni być zachęceni przez pracowników naukowych i dydaktycznych do działalności i rozwijania studenckiego ruchu naukowego, powinna istnieć możliwość publikowania prac studenckich, a także w przypadku zainteresowania uczestniczenia w zespołach/pracach badawczych pracowników Wydziału.

Kryteria przyznawania pomocy materialnej są studentom znane, popularyzacja wiedzy na ten temat odbywa się za pomocą strony internetowej, dziekanatów, a także w tradycyjnej formie poprzez informację w gablotach na terenie Uczelni. System pomocy materialnej oparty jest o wynikające z ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, stypendia i zapomogi. Wydawane przez komisje stypendialne decyzje mają formę właściwą. Studenci nie wskazywali na problemy związane z pomocą materialną, system przyznawania stypendiów socjalnych ocenili pozytywnie, w ich odczuciu ocenili go jako sprawiedliwy. Studenci uczestniczą w pracach komisji stypendialnej jak i odwoławczej komisji stypendialnej. Skład komisji stypendialnych jest zgodny z wymogami ustawowymi. Studenci mają ograniczone możliwości rozwoju poprzez działalność w inicjatywach studenckich, których jest niewiele, znaczącym wsparciem jest natomiast dla studentów realizowany przez Uczelnię projekt „matrix” w ramach którego powstała platforma kojarząca studentów/absolwentów z pracodawcami. Kolejnym elementem, który wpływa na wspieranie rozwoju zawodowego i zdobywania umiejętności praktycznych jest realizacja przez Wydział projektu „Przedsiębiorstwo wiedzy”, który obejmuje cztery modele kształcenia praktycznego: firma symulacyjna, preinkubator przedsiębiorczości, inkubator przedsiębiorczości, firma studencka mentorowana.

Poziom zadowolenia z opieki dydaktycznej kształtuje się w oparciu o bezpośredni kontakt z władzami Wydziału, który jest oceniany przez studentów jako spełniający ich oczekiwania. Studenci mają swobodę wyboru promotora pracy dyplomowej, a także swobodę doboru tematów pracy dyplomowej,

Na spotkaniu ze studentami stwierdzono, iż efekty kształcenia sformułowane są w sposób zrozumiały dla studentów, w ich opinii program studiów na kierunku jest spójny i pozwala na osiąganie założonych efektów. Studenci podczas spotkania nie potrafili sformułować oceny weryfikacji osiągnięcia zamierzonych celów kształcenia. Studenci podkreślali szczególne zaangażowanie Uczelni w rozwój umiejętności praktycznych, poprzez

liczne działania mając na celu współpracę studenta z pracodawcami. Studenci kierunku obecni na spotkaniu potwierdzili znajomość treści kształcenia zawartych w sylabusach. Podczas spotkania studenci potrafili opisać samodzielnie jakie treści i cele zakładał dany przedmiot. W opinii studentów nie funkcjonuje standaryzacja wymagań, i często poziom trudności zaliczeń nie zależy od trudności przedmiotu ale od wymagań prowadzącego zajęcia. Studenci podczas spotkania z ZO PKA system kształcenia na kierunku ocenili jako mocno zorientowany na weryfikację umiejętności praktycznych, zapytani jednak o szczegóły które potwierdzałyby taką tezę wskazali jedynie na praktyczną wiedzę przekazywaną podczas zajęć. Studenci wskazywali na fakt pozytywnych zmian w związku z problemami z niektórymi prowadzącymi. W subiektywnej ocenie studentów obecnych na spotkaniu formy sprawdzania wiedzy są przejrzyste i zapewniające uczciwość, a także zapewniają sprawdzalność zdobytej wiedzy w wymaganych i prezentowanych podczas zajęć obszarach. Szczególnie dobrze studenci ocenili e- learningową formę wspomagającą kształcenia a także dodatkowe zajęcia z matematyki, które są nieodpłatne i zdaniem studentów bardzo pomocne w uzupełnieniu wiedzy ze średniej szkoły.

5).

W poprzedniej ocenie PKA zwrócono uwagę na niską aktywność studentów studiów II stopnia w studenckich kołach naukowych oraz w badaniach naukowych. Dokonane zmiany trudno określić jako zadowalające ale częściowo tłumaczyć można ten stan tym, że dominującą częścią studentów są studenci niestacjonarni, osoby pracujące zawodowo. Natomiast w ramach poprzedniej oceny bardzo pozytywnie oceniono międzynarodową mobilność studentów – obecnie jej poziom się obniżył, co władze tłumaczą dominacją studentów niestacjonarnych.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

7.1) Przedstawione zasady rekrutacji na studiach I i II stopnia ograniczają się do formalnych wymagań standardowych i uwzględniają zasady równych szans.

7.2) System oceny osiągnięć studenta jest nastawiony na potrzebę uczenia się, jednak w opinii studentów, zbyt często prowadzący poprzestawali na wymogach dotyczących materiałów dostępnych na platformie elektronicznej

7.3) Wpływ prowadzonej przez jednostkę współpracy międzynarodowej na możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia jest niewielki ale warto podkreślić, że w jednym z 11 realizowanych projektów międzynarodowych uczestniczyli studenci.

Pomimo stworzonych warunków do wyjazdów zagranicznych w ramach programu studiów, studenci nie są zainteresowani oferowanymi w tym zakresie możliwościami. W związku z przewagą studentów niestacjonarnych aktywność naukową oraz mobilność w ramach międzynarodowej i krajowej wymiany cechuje tendencja spadkowa.

7.4) System opieki naukowej i dydaktycznej można określić jako zadowalający. Studenci uczestniczyli w projektach badawczych na etapie badań ankietowych oraz w fazie kodowania i przetwarzania danych statystycznych a efekty tych badań wykorzystywali w pracach dyplomowych. Kompletność informacji zawartych w programach poszczególnych przedmiotów (sylabusach i kartach przedmiotów) oraz ich przydatność studentom w procesie

uczenia się nie budzi zastrzeżeń. Poziom merytoryczny i dostępność zalecanych materiałów dydaktycznych, w tym ze zbiorów biblioteki zasługuje na ocenę pozytywną. Studenci mają możliwość korzystania z różnych form opieki naukowej i dydaktycznej, a także opieki socjalnej, niestety nie wszystkie one są odpowiednio rozpropagowane przez co część oferowanych w tym zakresie możliwości nie jest w pełni wykorzystywana przez studentów

8. Stosowanie na ocenianym kierunku studiów wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia zorientowanego na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia

1).

W Zachodniopomorskiej Szkole Biznesu w Szczecinie funkcjonuje wdrożony uchwałą nr 14/2012 Senatu z dnia 22 czerwca 2012 r. – Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia, który jest integralną częścią Systemu Zarządzania Jakością ZPSB. Elementy systemu jak na przykład hospitacje, ankietyzacja, przeglądy programowe funkcjonowały w Uczelni od 2008 roku, choć w ograniczonym zakresie. Uczelnia posiada również certyfikat systemu zarządzania jakością ISO 9001:2009.

Głównym celem WSZJK jest systematyczny monitoring efektów kształcenia i ich realizacja w celu doskonalenia programów i jakości kształcenia oraz zapewnienia wypełniania przez Uczelnię wszystkich wymagań formalnych. Podstawowym zadaniem Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia jest ciągłe badanie, analiza, ocena i monitorowanie zmian jakości kształcenia w uczelni oraz przedkładanie rezultatów tych czynności władzom uczelni i społeczności akademickiej do praktycznego wykorzystania w procesie doskonalenia oferty programowej i jakości kształcenia. Dla realizacji celów stojących przed WSZJK w ZPSB powołany został zarządzeniem Rektora Nr 11/2012 z dnia 22 czerwca 2012 r. pełnomocnik ds. Jakości ZPSB, którego zadaniem jest ustalanie sposobów i harmonogramów realizacji zadań WSZJK, zatwierdzenie wzorów ankiet przeznaczonych do badań studentów, absolwentów oraz nauczycieli akademickich, a następnie analiza wyników tych ankiet, nadzór nad oceną własną Wydziału. Ponadto Pełnomocnik dokonuje analizy informacji dotyczących jakości kształcenia, opracowuje roczne sprawozdania na koniec roku akademickiego dotyczące jakości kształcenia oraz przedkłada Rektorowi wnioski w zakresie poprawy jakości kształcenia.

Wyżej wymienionym rozporządzeniem Rektora, powołane zostały także Wydziałowe Zespoły ds. Jakości Kształcenia które funkcjonują w podstawowych jednostkach organizacyjnych. Zespoły te podejmują działania na rzecz zapewnienia jakości kształcenia i ściśle współpracują z Pełnomocnikiem ds. Jakości.

W ZPSB obowiązuje szereg uchwał i zarządzeń organów Uczelni, które dotyczą sposobu zarządzania jakością procesu dydaktycznego. Funkcjonujący Wewnętrzny System Zarządzania Jakością traktowany jako integralny element Zintegrowanego Systemu Zarządzania Jakością ZPSB, obejmuje obszar warunków prowadzenia studiów i zarządzania procesem dydaktycznym oraz obszar prowadzenia działalności naukowej. Szczegółowe przedstawienie zadań w obu obszarach zawarto w Raporcie samooceny (s. 45-46). Na Wydziale Ekonomii i Informatyki powołano Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia, któremu przewodniczy Dziekan. Do podstawowych zadań Wydziałowego Zespołu należy sporządzanie sprawozdania z oceny własnej jednostki organizacyjnej oraz opracowywanie i przedstawianie Radzie propozycji działań na rzecz doskonalenia jakości.

WSZJK podejmuje m.in. działania dotyczące bieżącej oceny związku danego kierunku studiów oraz strategii Wydziału ze strategią i misją Uczelni, oceny spełnienia wymagań przez

minimum kadrowe danego kierunku, analiz potrzeb lokalnego rynku pracy, weryfikacji efektów kształcenia. Efektem tej oceny było między innymi wprowadzenie praktycznego profilu kształcenia, Wprowadzone zasady działania potencjalnie zapewniają systematyczność i kompleksowość prowadzonych ocen i analiz i w tym sensie zasługują na ocenę pozytywną a struktura zarządzania procesem dydaktycznym jest przejrzysta gdyż opiera się na działaniu dziekana i wydziałowego zespołu ds. jakości kształcenia. Warto podkreślić, że w Uczelni powołano szereg instytucji mających zapobiegać zjawiskom patologicznym w obszarze kształcenia: Kodeks Etyki Studenta ZPSB, Procedurę antyplagiatową wraz z weryfikacją prac dyplomowych w systemie Plagiat.pl, Uchwałę Senatu ZPSB nr 13/2012 w sprawie wdrożenia Regulaminu zarządzania prawami własności intelektualnej, nabywania, korzystania i ochrony oraz zasad komercjalizacji badań naukowych i prac rozwojowych w ZPSB, powołano Komisję Dyscyplinarną ZPSB.

System zapewnienia jakości w zakresie analizy efektów kształcenia na poziomie udziału interesariuszy wewnętrznych-studentów może nie w sposób wystarczający ale spełnia swoją rolę w doskonaleniu jakości kształcenia. Podczas wizytacji podano przykłady z których wynika iż Rektor podjął rozmowy z kilkoma nauczycielami którzy otrzymali słabe oceny studentów wskazując na słabe strony prowadzenia zajęć. Zdaniem władz Wydziału rozmowy te przyniosły pozytywny rezultat., co potwierdziły rozmowy ze studentami. Jeśli chodzi o sam proces ankietyzacji wykładowców przez studentów („Ankieta oceny zajęć dydaktycznych i wykładowców”), to był on dotychczas (od początku istnienia Uczelni) realizowany metodą tradycyjną (papierową) i dokonywany na koniec każdego semestru. Nie stosowano procedury zbiorczego opracowywania wyników tych ankiet. Począwszy od roku akademickiego 2012/2013 do oceny wykładowców przez studentów ankietyzacja będzie dokonywana za pośrednictwem systemu eDziekanat (ankieta internetowa). Będą również tworzone raporty zbiorcze z badań. Natomiast zgodnie z procedurą przeprowadzania hospitacji w Zachodniopomorskiej Szkole Biznesu ocenie tego typu podlegają tylko „zajęcia prowadzone przez wykładowców nie posiadających stopnia naukowego lub tytułu naukowego- powodem przeprowadzania hospitacji zajęć wybranych przedmiotów było przede wszystkim zauważenie przez władze słabych ocen (Ekonometria i prognozowanie procesów ekonomicznych) bądź sygnalizowanie przez studentów problemów komunikacji z wykładowcą. Jeśli chodzi o badanie losów absolwenta, to działania takie prowadzone są od dawna (między innymi przez organizację Klub Absolwenta) natomiast moduł w systemie ProAkademia – Program Biuro Karier do celów tego badania jest w trakcie implementacji. Podczas wizytacji poinformowano Zespół Oceniający, że moduł ten wygeneruje zbiorczy raport po dokonanej ocenie. Należy również zwrócić uwagę na pewne problemy których WSZJK nie identyfikuje -chodzi o nieproporcjonalny rozkład liczebności grup ćwiczeniowych na I semestrze niestacjonarnych studiów II stopnia: 38, 35 i 70 osób. Tak wysoka liczebność nie sprzyja jakości realizowanego poziomu kształcenia zwłaszcza w przypadku takich przedmiotów jak Statystyka. Ponadto nie dokonano korekty efektów kształcenia a także programu kształcenia specjalności rachunkowość i finanse. System również nie wspomagał budowania minimum kadrowego. Brak było śledzenia zmian ustawowych w zakresie wymogów minimum kadrowego.

Natomiast udział interesariuszy zewnętrznych można ocenić pozytywnie z uwagi na rozwinięte formy współpracy z otoczeniem biznesowym regionu zachodniopomorskiego,

Efekty kształcenia dla kierunku ekonomia z podziałem na wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne dostępne są na stronie internetowej Uczelni – www.zpsb.szczecin.pl Na stronie tej dostępne są również inne istotne dla procesu kształcenia materiały i dokumenty.

W związku z niepodejmowaniem dotychczas działań polegających na zbiorczym opracowaniu wyników ankietyzacji wykładowców dokonywanej przez studentów oraz braku analiz tych wyników – należy stwierdzić że monitorowanie jakości procesu kształcenia ograniczało się do przeprowadzania ankiet. Jednak w rozmowie zespołu PKA z władzami uczelni podano przykłady zmiany obsady zajęć z niektórych przedmiotów w wyniku ankiet studenckich. Ponadto, jak wspomniano już, Rektor Uczelni przeprowadził rozmowy z nauczycielami otrzymującymi słabe oceny w procesie ankietowania. Natomiast dobrze należy ocenić funkcjonujący w ramach e-Dziekanatu system analizy wyników sesji z poszczególnych przedmiotów.

2).

Interesariusze wewnętrzni, tj. studenci wskazani przez Samorząd Studencki są członkami WSZJK, biorą udział w konsultacjach, o czym świadczą protokoły z posiedzeń Zespołu. Brak jest jednak inicjatyw dotyczących jakości kształcenia ze strony studentów. Druga grupa interesariuszy wewnętrznych, tj. kadra uczestniczy w postaci przedstawiciela danej jednostki w pracach WSZJK. Jeśli chodzi o udział interesariuszy zewnętrznych tj. pracodawców, to odbywa się on w ramach współpracy z Centrum Rozwoju Biznesu: prowadzone przez Uczelnię usługi biznesowe, spotkania przy projektach oraz sformalizowane konsultacje (od 2009 roku wprowadzono obowiązek odbywania tych konsultacji co dwa miesiące (są dostępne protokoły), które zaowocowały m.in. opracowaniem programu specjalności E-biznes (niestety studenci jej dotąd nie wybrali), wprowadzeniem przedmiotu Komputerowe wspomaganie decyzji biznesowych i opracowaniem oprogramowania do tego przedmiotu oraz zwróceniem szczególnej uwagi na umiejętności związane z praktycznym wykorzystaniem arkusza Excella – opracowano kilkanaście *case studies* do zastosowania tego programu o różnym poziomie zaawansowania wiedzy przedmiotowej. To przedsięwzięcie pojawiło się w związku ze zgłaszanymi przez pracodawców zastrzeżeniami odnośnie do niewystarczających kompetencji informatycznych posiadanych przez absolwentów. Uczelnia współpracuje również z podmiotami gospodarczymi w ramach Oddziału Regionalnego Polskiego Stowarzyszenia Zarządzania Kadrami. Ponadto jest współorganizatorem konferencji i seminariów dotyczących lokalnego rynku pracy, zagadnień w obszarze zarządzania zasobami ludzkimi: wspólnie z Urzędem Marszałkowskim w Szczecinie oraz Wojewódzkim Urzędem Pracy zorganizowano seminarium otwarte „Praca czy Arbeit”, 2011. W czerwcu 2012 roku Uczelnia zawiązała również współpracę ze Stowarzyszeniem *Personalni* na Pomorzu Zachodnim. Jednakże jak wskazywano w przeprowadzonym podczas wizytacji spotkaniu, w regionie przeważają małe i średnie firmy, konkretne propozycje przyjęć studentów na staż bądź praktykę zdarzają się raczej rzadko. Ponadto często okazuje się, że studenci są dość pasywni – szukają miejsca odbycia dla praktyk tylko z tego powodu, że wymaga tego uczelnia.

Cenną inicjatywą Uczelni na rzecz działań podejmowanych przez jednostkę, mających aktywizować uczestników i beneficjentów procesu kształcenia do podnoszenia jego jakości są przeprowadzone w I kwartale 2012 roku badania na temat „Współpracy między sektorem nauki i biznesu w województwie zachodniopomorskim – zakres, formy, problemy”, w których wzięło udział 455 podmiotów (100 przedsiębiorców, 100 pracowników naukowo-dydaktycznych, 230 studentów oraz 23 jednostki organizacyjne uczelni wyższych działających w województwie zachodniopomorskim). Udostępniony Zespołowi PKA „Raport z badań” stanowi ważny zbiór informacji odnośnie do typu oczekiwań interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych wobec procesu kształcenia i działań uczelni.

Dotychczasowe działania mające na celu zapewnianie jakości kształcenia opierały się na ankietyzacji przeprowadzanej w formie papierowej, badania te nie miały jednak charakteru

systemowego, służyły one głównie władzom Wydziału przy przeprowadzaniu okresowej oceny pracowników. Ankietyzacje te były również niekiedy podstawą do przeprowadzenia hospitacji. Obecnie Uczelnia wdraża system który ma na celu podnoszenie jakości kształcenia, i w którym to systemie uwzględniono udział interesariuszy wewnętrznych jak również zewnętrznych. Studenci od tego roku akademickiego po każdym zakończonym cyklu będą wypełniali anonimowe ankiety w systemie e-dziekanat, dotychczas opinie studentów nie były w sposób systemowy brane pod uwagę przy tworzeniu planów i programów studiów, system który ma zacząć funkcjonować przewiduje takie działania władz. Studenci podczas spotkania wskazywali na zainteresowanie wynikami ankiet, jednak dotychczas o takie wyniki (nawet w formie ogólnej ogólne) nie były im prezentowane, przez co część ze studentów nie traktuje ankietyzacji jako ważnego i skutecznego narzędzia w podnoszeniu jakości kształcenia. Badania dotyczące jakości kształcenia mają objąć również absolwentów.

W chwili obecnej Uczelnia podejmuje działania mające na celu zbieranie opinii na temat programu studiów od środowiska gospodarczego. Ważnym elementem tych działań mają być konsultacje z kooperującymi z uczelnią przedstawicielami biznesu i instytucjami otoczenia gospodarczego w regionie (w roku 2013 Uczelnia planuje powołanie formalnej Rady programowej). Dotychczasowa współpraca zaowocowała wprowadzeniem przedmiotu komputerowe wspomaganie decyzji biznesowych, który był wprowadzony ze względu na sygnały od lokalnych pracodawców.

Brakuje działalności propagującej uczestnictwo i zaangażowanie studentów w działania mające podnosić jakość kształcenia.

Zespół PKA nie zgłaszał uwag w zakresie wewnętrznego systemu jakości kształcenia.

Tabela nr 1. Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia (odrębnie dla każdego poziomu kompetencji).

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/biblioteka	Działalność naukowa	Działalność między-narodowa	Organizacja kształcenia
Wiedza	+	+	+	+	+/-	+
umiejętności	+/-	+	+	+	+/-	/-
kompetencje społeczne	+/-	+	+	+/-	+/-	+/-

+ - **pozwala na pełne osiągnięcie** zakładanych efektów kształcenia

+/- - **budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie** zakładanych efektów kształcenia

- - **nie pozwala na osiągnięcie** zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

8.1)W Uczelni powołano Pełnomocnika ds. Jakości ZPSB natomiast na Wydziale Ekonomii i Informatyki powołano Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia, któremu przewodniczy Dziekan. Struktura wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia pozwala na zarządzanie jakością na kierunku ekonomia i zachowanie procesu opiniodawczego. Wydział podejmuje działania w zakresie oceny efektów kształcenia i wykorzystuje je do rewizji programu kształcenia (np. zmieniono obsadę zajęć niektórych przedmiotów w wyniku badań ankietowych)

8.2)W procesie zapewnienia jakości kształcenia uczestniczą nauczyciele akademicy, a w ograniczonym zakresie przedstawiciele biznesu studenci i absolwenci. Samorząd Studencki powinien być włączany w prace tworzenia i doskonalenia systemu, a także mieć wpływ na jego funkcjonowanie.

9. Podsumowanie -

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	Wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	Niedostatecznie
1. koncepcja rozwoju kierunku		x			
2. cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji			x		
3. program studiów		x			
4. zasoby kadrowe		x			
5. infrastruktura dydaktyczna		x			
6. prowadzenie badań naukowych		x			
7. system wsparcia studentów w procesie uczenia się		x			
8. wewnętrzny system zapewnienia jakości		x			

Koncepcja kształcenia na kierunku ekonomia na profilu praktycznym wymaga dopracowania i rozwinięcia w szczególności w zakresie wprowadzenia form zajęć w środowisku pracy, wzmocnienia praktycznego profilu zajęć, w tym sposobów weryfikacji zakładanych efektów kształcenia w zakresie umiejętności, opracowania efektów kształcenia dla praktyk zawodowych. Rozwój kierunku ekonomia na studiach I i II stopnia wymaga wzmocnienia kadrowego a także weryfikacji osiąganych efektów kształcenia z wszystkich przedmiotów tworzących program studiów II stopnia z zachowaniem wymagań dyscyplin naukowych z których przedmioty te się wywodzą. Natomiast dobrze należy ocenić realizację projektów naukowych. Niektóre z nich będą również budować koncepcję kształcenia dla profilu praktycznego.

W odpowiedzi na raport powizytacyjny władze Uczelni odniosły się niezwykle starannie i szczegółowo do wszystkich uwag Zespołu Oceniającego zawartych w raporcie

.Przedstawiono stosowną dokumentację w postaci uchwał Rady Wydziału, zarządzeń Rektora .Nadano właściwą rangę, z uwagi na praktyczny profil kształcenia, praktykom zawodowym między innymi poprzez wymiar praktyk jak i punkty ECTS .Podjęto działania w celu opracowania efektów kształcenia dla praktyk zawodowych .Praktyki zawodowe wprowadzono również na studiach II stopnia .Przedstawiono zakres działań w celu nasycenia programu kształcenia zajęciami praktycznymi w tym odbywającymi się w środowisku pracy. Zmodyfikowano , zgodnie z zaleceniami zespołu , program studiów. Dokonano stosownej modyfikacji procesu dyplomowania na studiach I i II stopnia wprowadzając: standardy formalne i metodyczne prac dyplomowych- projektów końcowych , obowiązek recenzowania ,zasady egzaminu dyplomowego . Natomiast nie odniesiono się, w odpowiedzi na raport, do uwag dotyczących weryfikacji efektów kształcenia z zakresu przedmiotu ekonometria i prognozowanie gospodarcze .W świetle przedstawionej odpowiedzi na raport i podjętych działaniach naprawczych Zespół oceniający uważa, iż można dokonać zmiany w ocenie kryterium 2 - go *cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji* ze znaczącej na ocenę w pełni (tabela 3) , przy czym zachodzi konieczność złożenia przez Uczelnię w roku akademickim 2015/2016 pełnej informacji o rezultatach podjętych działań naprawczych.

Tabela nr 3

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	Wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
2. cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		x			